
Wateruitvoeringsprogramma 2017

Beheerplannen Vlaamse delen

INHOUD

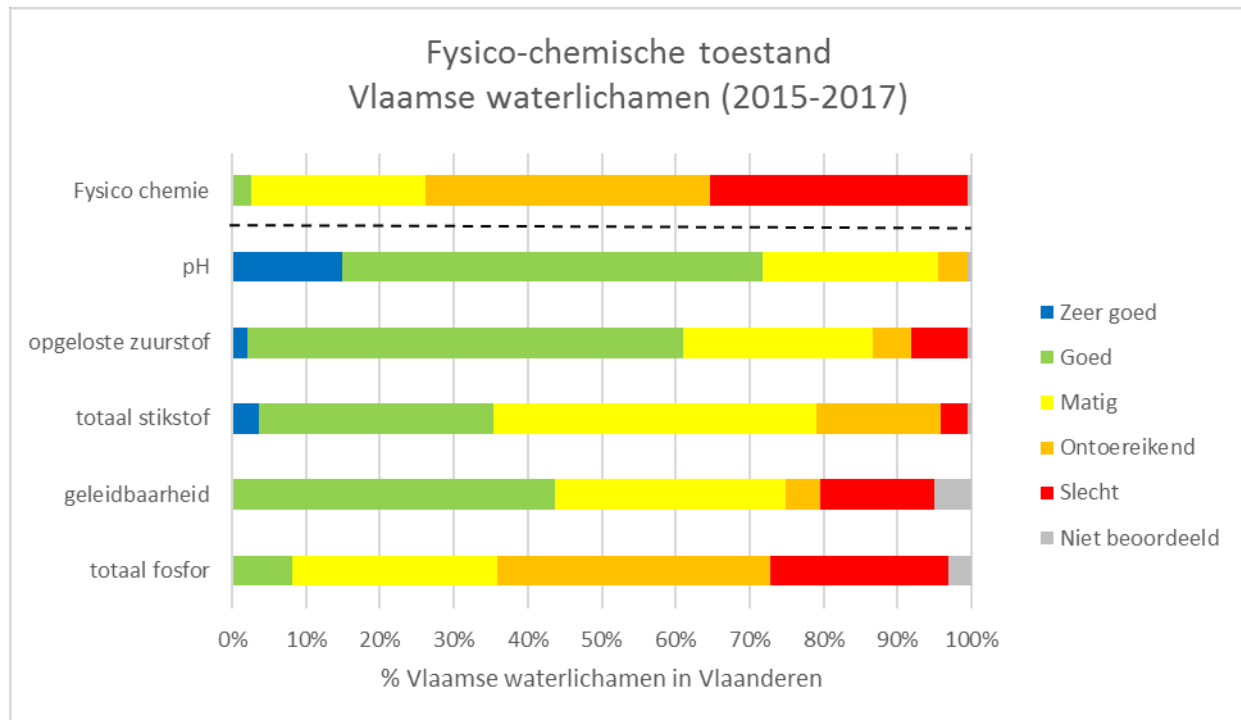
1 Toestand waterlopen	3
1.1 Fysisch-chemische toestand	3
1.2 Ecologische toestand/potentieel	5
1.3 Toestand in de speerpuntgebieden en aandachtsgebieden	7
2 Voortgangsverslag en uitvoeringsplan	8
2.1 Totaaloverzichten	8
2.1.1 Uitgaven	8
2.1.2 Extra middelen voor de SGBP 2016-2021	9
2.1.3 Internationale en intergewestelijke afstemming	10
2.1.4 Samenhang SGBP – IHD	12
2.2 Maatregelengroepen	14
2.2.1 MGr 2: Kostenterugwinningsbeginsel en vervuiler-betaalt-beginsel	14
2.2.2 MGr 3: Duurzaam watergebruik	17
2.2.3 MGr 4A: Beschermd en waterrijke gebieden – gedeelte grondwater	20
2.2.4 MGr 4B Beschermd en waterrijke gebieden – gedeelte oppervlaktewater	22
2.2.5 MGr 5A: Kwantiteit grondwater	27
2.2.6 MGr 5B: Kwantiteit oppervlaktewater	31
2.2.7 MGr 6: Overstromingen	33
2.2.8 MGr 7A: Verontreiniging grondwater	36
2.2.9 MGr 7B: Verontreiniging oppervlaktewater	39
2.2.10 MGr 8A: Hydromorfologie	45
2.2.11 MGr 8B: Waterbodems	48
2.2.12 MGr 9: Andere maatregelen	52
2.2.13 Aanpassingen aan het maatregelenprogramma via het WUP 2017	55
2.3 Speerpuntgebieden en aandachtsgebieden	56
2.4 Afwijkingen i.k.v. nieuwe veranderingen (art. 56 decreet IWB)	60
2.5 Aanvullend monitoringprogramma en voorlopig maatregelenprogramma nieuwe prioritaire stoffen	61
2.5.1 Nieuwe prioritaire stoffen	61
2.5.2 Aanvullend monitoringprogramma	62
2.5.3 Voorlopige maatregelen	63

1 TOESTAND WATERLOPEN

1.1 Fysisch-chemische toestand

Figuren 1 en 2 geven het percentage waterlichamen per kwaliteitsklasse voor de algemene fysisch-chemische parameters, en voor de globale beoordeling van deze parameters (volgens het “one out, all out”-principe).

Figuur 1: percentages Vlaamse waterlichamen per kwaliteitsklasse voor de algemene fysisch-chemische parameters pH, opgeloste zuurstof, totaal stikstof, geleidbaarheid en totaal fosfor, en voor de globale beoordeling op basis van de algemene fysisch-chemische parameters.

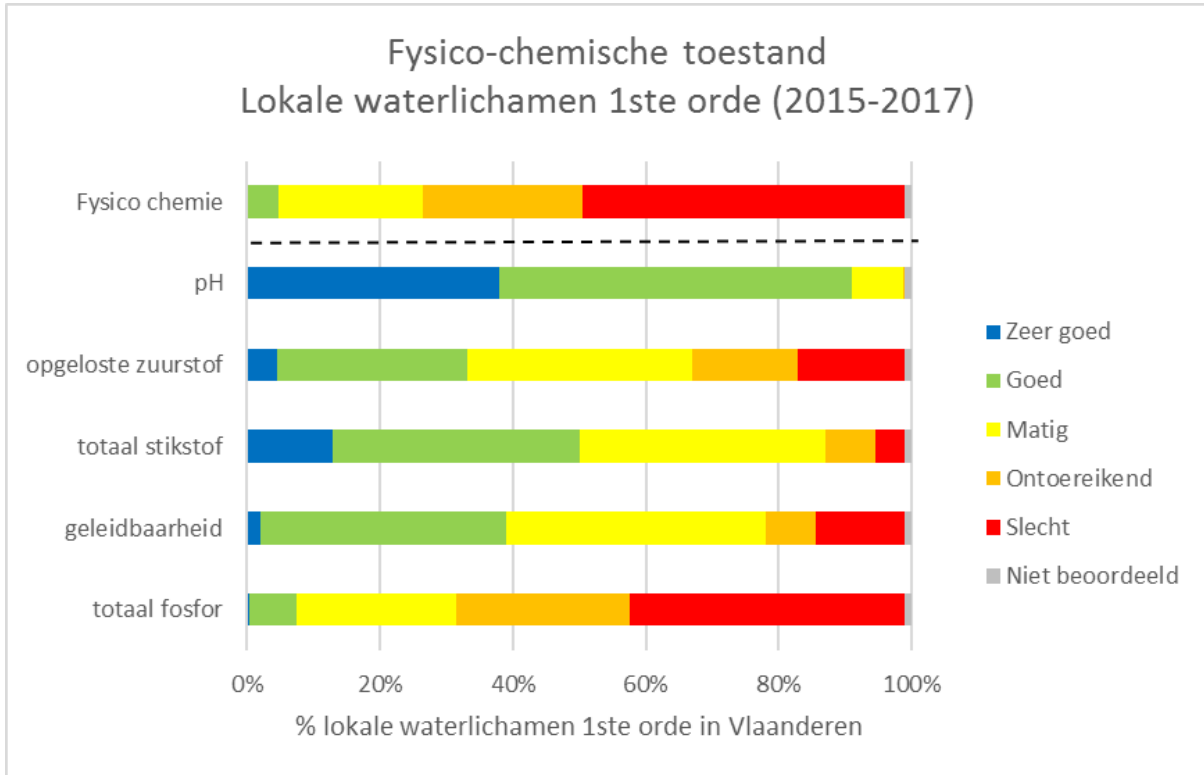

Bij de beoordeling van de fysisch-chemische toestand van de Vlaamse waterlichamen wordt duidelijk dat de toestand sterk varieert naargelang de parameter. Voor totaal fosfor bijvoorbeeld, bedraagt het percentage waterlichamen dat minstens als “goed” wordt beoordeeld slechts 8%, voor pH is dat 72%. Voor totaal fosfor, totaal stikstof en geleidbaarheid wordt minder dan 50% van de waterlichamen als goed of beter beoordeeld.

Rekening houdend met het “one out, all out”-principe bij de totale beoordeling, scoort slechts 2% van de Vlaamse waterlichamen goed voor de algemene fysico-chemie.

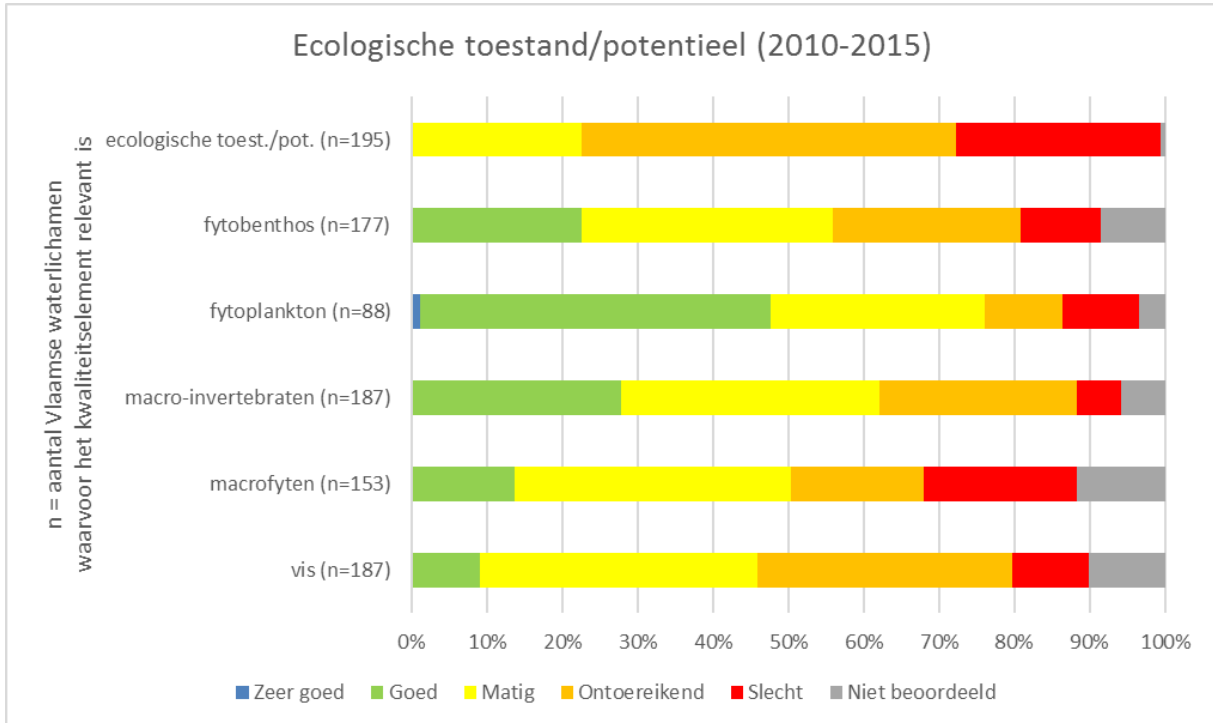
Figuur 2: Percentages lokale waterlichamen van eerste orde per kwaliteitsklasse voor de algemene fysisch-chemische parameters pH, opgeloste zuurstof, totaal stikstof, geleidbaarheid en totaal fosfor, en voor de globale beoordeling op basis van de algemene fysisch-chemische parameters.

Ook de lokale waterlichamen scoren meestal minder dan goed voor totaal fosfor en meestal goed of beter voor pH. Voor totaal stikstof is een duidelijke verbetering waargenomen tegenover de vorige rapportering (WUP 2016). Er werden wel meer waterlichamen gemonitord dan voor het WUP 2016. Voor drie van de vijf parameters (totaal fosfor, geleidbaarheid en opgeloste zuurstof) scoort echter ook minder dan 50% van de L1 waterlichamen goed of beter, waardoor ook **slechts 5% van de lokale waterlichamen goed scoort voor de algemene fysico-chemie.**

1.2 Ecologische toestand/potentieel

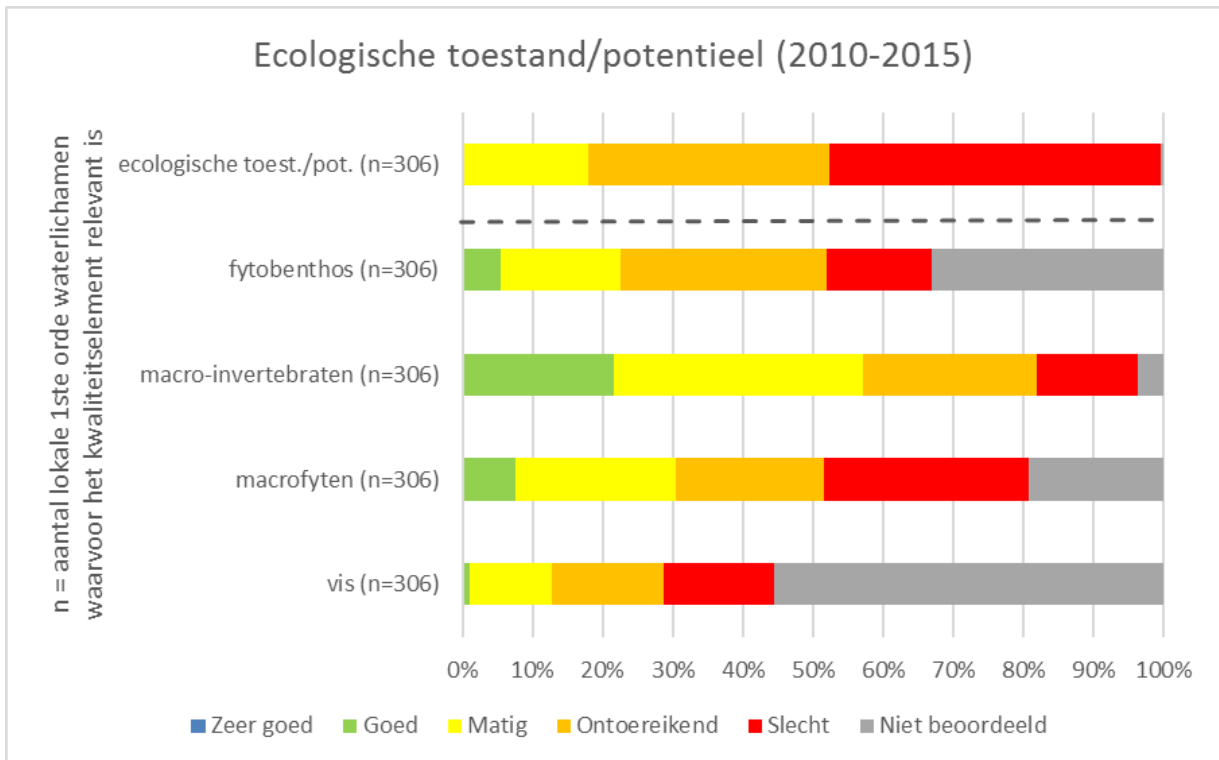
Figuur 3: Percentages Vlaamse waterlichamen per kwaliteitsklasse voor de biologische kwaliteitselementen en voor de ecologische toestand of het ecologisch potentieel. Per kwaliteitselement geeft n= # aan voor hoeveel waterlichamen het kwaliteitselement relevant is, deze aantallen werden gebruikt voor de berekening van de percentages.

Voor geen enkel van de biologische kwaliteitselementen haalt meer dan 50% van de Vlaamse waterlichamen waar het element relevant is, minstens de beoordeling “goed”. Het percentage varieert van 9% (vis) tot 47% (fytoplankton). **De ecologische toestand of het ecologisch potentieel is dus door het “one out, all out”-principe in geen enkel Vlaams waterlichaam goed¹.**

¹ De fysisch-chemische beoordeling omvat de algemene fysisch-chemische parameters uit figuur 1 alsook de specifieke verontreinigende stoffen. Deze laatste worden enkel getoetst aan de milieukwaliteitsnorm en kennen geen beoordeling in klassen. Daarom worden alle waterlichamen die minder dan “goed” scoren voor de fysisch-chemische beoordeling, in de praktijk als “matig” beoordeeld. De fysisch-chemische beoordeling wordt als dusdanig verrekend in de “one out, all out”-beoordeling van de ecologische toestand of ecologisch potentieel, naast de biologische kwaliteitselementen.

Figuur 4: Percentages lokale waterlichamen eerste orde per kwaliteitsklasse voor de biologische kwaliteitselementen en voor de ecologische toestand of het ecologisch potentieel. Per kwaliteitselement geeft n= # aan voor hoeveel waterlichamen het kwaliteitselement relevant is, deze aantallen werden gebruikt voor de berekening van de percentages.

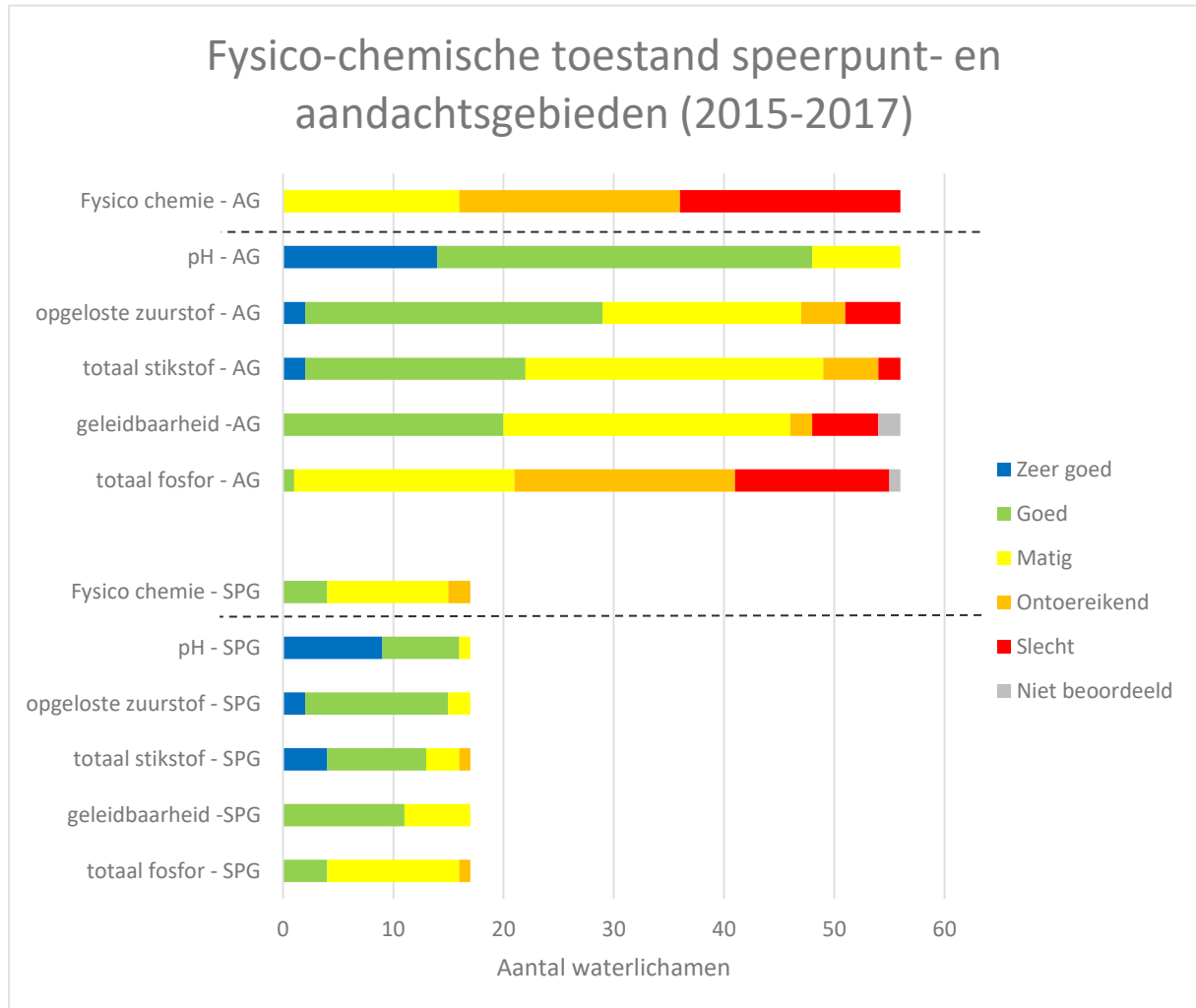

Voor geen enkel van de biologische kwaliteitselementen haalt meer dan 25% van de lokale waterlichamen eerste orde waar het element relevant is, minstens de beoordeling “goed”. De monitoring in de L1 is niet zo uitgebreid als in de Vlaamse waterlichamen, wat het relatief grote aantal niet beoordeelde waterlichamen verklaart. **De ecologische toestand of het ecologisch potentieel is dus door het “one out, all out”-principe ook in geen enkel L1 goed².**

² De fysisch-chemische beoordeling omvat de algemene fysisch-chemische parameters uit figuur 1 alsook de specifieke verontreinigende stoffen. Deze laatste worden enkel getoetst aan de milieukwaliteitsnorm en kennen geen beoordeling in klassen. Daarom worden alle waterlichamen die minder dan “goed” scoren voor de fysisch-chemische beoordeling, in de praktijk als “matig” beoordeeld. De fysisch-chemische beoordeling wordt als dusdanig verrekend in de “one out, all out”-beoordeling van de ecologische toestand of ecologisch potentieel, naast de biologische kwaliteitselementen.

1.3 Toestand in de speerpuntgebieden en aandachtsgebieden

Figuur 5: Aantal aandachtsgebieden en speerpuntgebieden per kwaliteitsklasse voor de algemene fysisch-chemische parameters pH, opgeloste zuurstof, totaal stikstof, geleidbaarheid en totaal fosfor, en voor de globale beoordeling op basis van de algemene fysisch-chemische parameters.

De algemene fysisch-chemische toestand is in de speerpuntgebieden duidelijk beter dan in de andere waterlichamen. Doordat echter ook de speerpuntgebieden voor fosfor zelden goed scoren, is **de algemene fysisch-chemische toestand in slechts 4 speerpuntgebieden goed.**

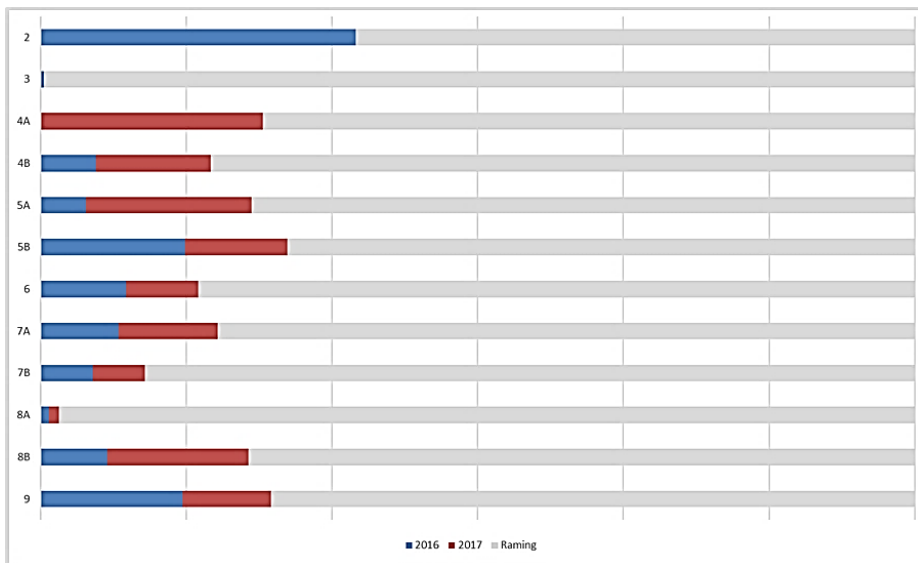
2 VOORTGANGSVERSLAG EN UITVOERINGSPLAN

Het overzicht van de stand van zaken van alle acties van het maatregelenprogramma van de stroomgebiedbeheerplannen kan u [hier](#) raadplegen.

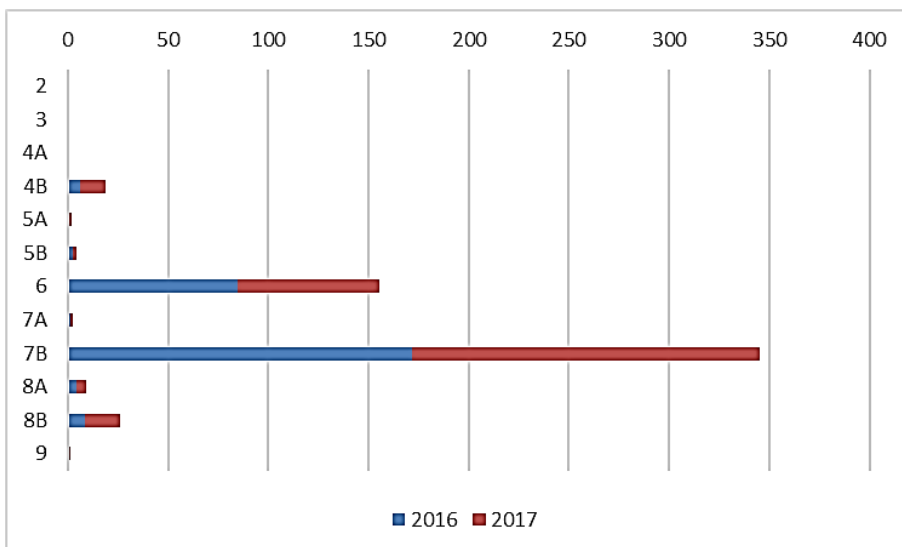
2.1 Totaaloverzichten

2.1.1 Uitgaven

Figuur 6: Uitgaven in 2016 en 2017 als percentage van de ramingen per maatregelengroep

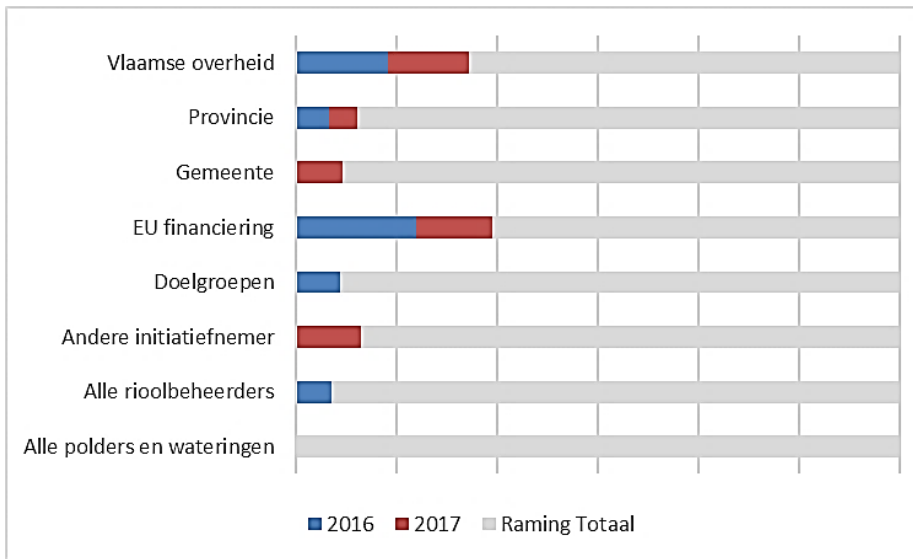

Figuur 7: Uitgaven per maatregelengroep (in miljoen €) in 2016 en 2017

Figuur 8: Uitgaven in 2016 en 2017 per groep van financiers als percentage van de ramingen

Voor 2017 zijn de uitgaven van de gemeenten voor de saneringsinfrastructuur (groep 7B) nog niet beschikbaar. Deze rapportering loopt telkens een jaar achter op de andere rapporteringen. Daardoor ontbreken de gegevens voor 2017 in figuur 8 en zijn de uitgaven in figuren 6 en 7 voor groep 7B lager dan in werkelijkheid in 2017. In de figuren werd ook geen onderscheid gemaakt tussen operationele en investeringskosten.

2.1.2 Extra middelen voor de SGBP 2016-2021

Naar aanleiding van de vaststelling van de SGBP 2016-2021 op 18 december 2015 werden door de OVAM, het VPO (vroegere ALBON), het ANB en de VMM bijkomende acties voorgesteld waar een meervraag tegenover stond van 4,5 miljoen euro per jaar. In 2017 werd uiteindelijk een bedrag van 5.225 Keuro ter beschikking gesteld.

Door het VPO werd in 2017 het project 'Uitbouwen van een Vlaams kenniscentrum erosiebestrijding (8B_A_008)' verder uitgebouwd met een hydrologisch gecorrigeerd datahoogtemodel voor een bedrag van €43.352 VAK, samen met de herkalibratie van het model voor een bedrag van € 19.965.

De budgetten van het ANB werden in 2017 samengevoegd met deze van de VMM omdat de uitgevoerde projecten invulling gaven aan de doelstellingen van beide organisaties. Door de VMM werd in 2017 vooral ingezet op enkele concrete investeringsprojecten die lokaal bijdragen aan het behalen van de goede ecologische toestand van de betrokken waterlichamen. Verder werd er ook geïnvesteerd in gebiedsgericht onderzoek teneinde prioriteiten te kunnen stellen en kosteneffectieve maatregelen te kunnen uitvoeren.

Concreet werd een bedrag van €4.734.800 (VAK) aanbesteed voor de uitvoering van volgende acties en maatregelen:

- Herstel structuurkwaliteit, natuurlijke waterbergingscapaciteit en sanering van vismigratieknelpunten op de Zwalm en de Maarke (4B_B_0236);

- Herstel structuurkwaliteit, natuurlijke waterbergingscapaciteit en sanering van vismigratieknelpunten op de Marke (4B_B_0238);
- Verbetering van de structuurkwaliteit en de natuurlijke waterhuishouding ifv GET/GEP door het afstemmen van het waterlopenbeheer en door kleinschalige ingrepen op onbevaarbare waterlopen (Vlaamse OWL) in het Dijle-Zennebekken (8A_E_0239);
- Structuurherstel en sanering van vismigratieknelpunten in samenhang met realisatie van bijkomende waterbergingscapaciteit in valleigebied van de Mark en van beschermingsdijken en realisatie van een sedimentvang (4B_E_0294);
- Sanering van de vismigratieknelpunten op onbevaarbare waterlopen (Vlaamse OWL) in het Demerbekken (8A_C_0561);
- Inzake potentieel problematische gevaarlijke stoffen tot een goed inzicht komen m.b.t. hun aanwezigheid in oppervlaktewater, de belangrijkste emissiebronnen en de effecten (van maatregelen) op de verschillende biologische kwaliteitselementen (7B_K_0004);
- Ondersteuning werking overlegplatform (9_A_0009);
- Verbetering van de structuurkwaliteit en de natuurlijke waterhuishouding ifv GET/GEP door het afstemmen van het waterlopenbeheer en door kleinschalige ingrepen op onbevaarbare waterlopen (Vlaamse OWL) in het Demerbekken (8A_E_0241).

Door de OVAM werd het project 'In kaart brengen van hotspots van waterbodemonverontreiniging ten gevolge van risico-activiteiten en linken van de waterbodemonverontreiniging met hun bron' (8B_F_0090) verder uitgerold in Limburg en Vlaams-Brabant telkens voor een bedrag van €102.729,00 VAK. Dit project geeft gebiedsgericht de grootste knelpunten inzake waterbodemonverontreiniging weer en bakent prioriteiten voor de verdere sanering af. Daarnaast werd ook de verontreiniging van de waterbodemon van de Caliebeek verder in kaart gebracht voor eenzelfde bedrag. Tevens werd het kennisstelsel uitgewerkt m.b.t sediment en werd het bodemonsaneringsproject Diepteloop, Visbeek, Kindernauwebeek, Bosbeek opgestart (Uitvoeren waterbodemonsanering prioritair te saneren waterbodemon 8B_D_0015).

2.1.3 Internationale en intergewestelijke afstemming

Grensoverschrijdend overleg omtrent de kwantitatieve problematiek van de (grond)waterverdeling en omtrent grensoverschrijdende kwalitatieve problemen

Binnen de werking van de Internationale Scheldec commissie werd een overeenkomst voor gegevensuitwisseling over de Kolenkalk ondertekend. De watervoerende laag van de Kolenkalk is een typisch voorbeeld van grensoverschrijdend gespannen grondwater dat zich uitstrekt over Wallonië, Vlaanderen en Noord-Frankrijk. De jongste meetreeksen toonden onverwachte lichte peildalingen aan. De gegevensuitwisseling moet de partijen in staat stellen om het eerder ontwikkeld hydrogeochemisch model te updaten en te optimaliseren om zo onderbouwde beleids- en beheervoorstellen voor deze laag te kunnen doen en indien nodig te streven naar grensoverschrijdende, trilaterale afspraken.

Via de grensoverschrijdende werkgroep Kreeken en Polders is er op regelmatige basis overleg met Nederland, waar allerlei topics worden besproken die betrekking hebben op de kust- en polderregio

in Vlaanderen en in Nederland (Zeeland). Op dit forum wordt ook regelmatig een stand van zaken voorgesteld van het EU Interreg TOPSOIL-project (zie verder bij 2.2.5.2).

Het gezamenlijk VL-NL-karteringsproject "H3O-Kempen" is afgerond en er werd een engagement uitgesproken voor toekomstige opvolging. Tenslotte is ook informeel overleg (her)opgestart in 2017, specifiek over onderwerpen als waterbeschikbaarheid in de Kempen en over de potentiële kwaliteits- en kwantiteitsrisico's van de mijnverzakkingsgebieden.

In januari 2018 worden drie projectvoorstellen ingediend bij het GeoERA onderzoeksprogramma rond toegepaste geologie. Het eerste voorstel is een samenwerkingsverband met verschillende Europese landen over de methodiek van de bepaling van de achtergrondniveaus. In de andere twee voorstellen wordt ook met meerdere Europese landen samengewerkt en is bovendien een pilotstudie voorzien in de grensregio met Nederland en Duitsland. De bedoeling is om daar tot een beter gezamenlijk beheer te komen van de grensoverschrijdende aquifers. Het eerste project focust op de (trend in) stijghoogte in de grensregio, het tweede onderzoekt de mogelijke impact van diepe activiteiten (bv. geothermische projecten) op ondieper gelegen grondwaterreserves die voor waterproductie worden benut.

De nodige afspraken dienen gemaakt te worden met bovenstroomse regio's en landen op het vlak van kwaliteit en kwantiteit voor de oppervlaktewaterlichamen indien de opportuniteit zich voordoet

Met de Waalse en Nederlandse waterwegbeheerders werden inhoudelijke afspraken gemaakt over het inzetten van de pompcapaciteit in de verschillende landen/gewesten ten einde optimaal om te gaan met het beschikbare Maaswater in periodes van lage Maasafvoeren.

Om tot afspraken met Frankrijk te komen inzake de Schelde en de Leie wordt er gewerkt aan een goed informeel contact met de Franse collega's.

Binnen VNSC wordt binnen de "projectgroep Zoetwater" uitgezocht hoe het zoetwatersysteem van het Schelde-estuarium werkt en evolueert. De eerste fase van het project omvat het nauwkeurig in kaart brengen en onderzoeken van de mogelijke vraagstukken. Er wordt beoogd om deze fase tegen midden 2018 af te ronden.

Twee keer per jaar gaat het tripartiete overleg door tussen Vlaanderen, Nederland en Wallonië. De nodige afspraken op vlak van het beheer van waterwegen binnen België worden gemaakt via het Intergewestelijk Overleg Waterwegen (IOW).

Grensoverschrijdend overleg i.v.m. kwantitatief waterbeheer

In 2017 werden binnen de ISC en de IMC overeenkomsten voor gegevensuitwisseling over hoogwater- en laagwaterverwachtingen van kracht. In de overeenkomsten hebben de landen en gewesten afgesproken om doorlopend gegevens over waterstanden en -afvoeren uit te wisselen. Alle historische en huidige gegevens zijn op die manier beschikbaar voor alle belanghebbenden. Afvoerverwachtingen voor opkomend hoogwater zijn een belangrijk middel om schade als gevolg van overstromingen te beperken.

In het IJzerbekken werd een politiek akkoord bereikt over de grensoverschrijdende samenwerkingsovereenkomst voor de verbetering van de afwatering van de Moeren. Binnen het grensoverschrijdend overleg Kreken & Polders (VL-NL) ging in 2017 vooral aandacht naar de

droogteproblematiek, de zoetwaterbeschikbaarheid en -beheer en het grondwaterbeheer. Wallonië heeft op de GOW's een overzicht gegeven van de geplande en recent uitgevoerde overstromingsgebieden in het Zennebekken en in het Dijlebekken en heeft er het droogteplan van Wallonië, dat momenteel in opmaak is, toegelicht. In het Maasbekken vonden o.m. structurele grensoverschrijdende overlegmomenten plaats rond de Jeker-Geul, Dommel-Thornerbeek en de Molenbeek-Mark. Specifiek voor het gebied Molenbeek (Kleine Aa) - Mark en het grensoverschrijdend afstroomgebied van de Dommel zijn samenwerkingsovereenkomsten tussen de waterbeheerders ondertekend voor het beheer van de grenswaterlopen.

LIFE Project BELINI

belini

Het Belini-project is een Life Integrated Project (IP) dat eind 2016 van start ging en wordt uitgevoerd binnen het stroomgebiedsdistrict van de Schelde. De acht Belgische projectpartners streven ernaar om de interregionale samenwerking op het gebied van waterbeheer naar een hoger niveau te tillen en om de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen een boost te geven.

De investeringsacties binnen het project zijn gefocust op het Zenne-, Dijle- en Demerbekken. Een aantal acties hebben als doel om de verontreiniging uit de landbouw te verminderen en daardoor de waterkwaliteit te verbeteren. Andere acties verbeteren de hydromorfologische omstandigheden en hebben een positief effect op de waterkwaliteit en -kwantiteit. Daarnaast zijn er ook acties die de natuurlijke waterberging binnen het projectgebied verbeteren, waardoor het risico op overstromingen daalt. Alle acties hebben een positieve invloed op de biodiversiteit in de waterlopen.

In 2017 gingen diverse acties van start. Meer informatie over deze concrete acties is te vinden in de WUPs van het Dijle-Zennebekken en van het Demerbekken.

<http://life-belini.be/>

2.1.4 Samenhang SGBP – IHD

Op 23 april 2014 werden de aanwijzingsbesluiten met de gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De voorbije jaren werd enerzijds een Natura 2000-programma (op Vlaams niveau) en anderzijds ontwerp-Managementplannen Natura 2000 (op het niveau van een speciale beschermingszone) opgemaakt. Het Natura 2000-programma omkadert alle beleidsmatige inspanningen en gebiedsgerichte acties die Vlaanderen moet uitvoeren om de [Europese natuurdoelen](#) stapsgewijs te realiseren. Het Natura 2000-programma kent een cyclus van (maximaal) zes jaar. Het eerste Natura 2000-programma heeft als planperiode 2017 tot 2020. Het beschrijft de doelstellingen, taakstellingen en uit te voeren acties voor deze periode. Voorbeelden hiervan zijn het verder verbeteren van het instrumentarium en de wetgeving, het opmaken van overeenkomsten, het opstellen van natuurbeheerplannen, Managementplannen Natura 2000 en soortenbeschermingsprogramma's, de bescherming en verbetering van het natuurlijk milieu en de opvolging van de realisatie via monitoring.

In de Managementplannen Natura 2000 worden de oppervlaktes habitat die opgenomen zijn in een natuurbeheerplan, gesitueerd op kaart en worden de acties opgelijst die nodig zijn om de S-IHD te realiseren. Afhankelijk van het gebied heeft een (aanzienlijk) deel van die acties te maken met hydrologisch herstel van valleigebieden, verbetering van de waterkwaliteit, beekherstel of het

wegwerken van vismigratieknelpunten. Al deze acties corresponderen op één of andere manier met bekkenspecifieke acties in de stroomgebiedbeheerplannen.

In 2017 is het Natura 2000-programma in openbaar onderzoek gegaan. Het werd door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 14 juli 2017. Volgens de regeringsbeslissing over IHD en PAS van 30 november 2016 moeten voor 1 juli 2018 de ontwerp managementplannen Natura 2000 in openbaar onderzoek gaan, vooraleer ze definitief worden vastgesteld.

Op 11 december 2017 heeft de minister van Omgeving het soortenbeschermingsprogramma (SBP) voor beekprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper, drie vissoorten van bijlage 2 van de Habitatrictlijn, vastgesteld. Het SBP bevat een actieplan op Vlaams niveau en actieplannen voor 3 van de in totaal 21 waterloopclusters die in het kader van dit SBP werden afgebakend. Heel wat van de acties in het SBP dragen tevens bij aan het bereiken van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. In het SBP staat een timing voor de opmaak van de actieplannen voor de overige 18 waterloopclusters. Hiervoor wordt de prioritering voor het bereiken van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water gevolgd: eerst de clusters die overlappen met de speerpuntgebieden, dan de clusters die overlappen met aandachtsgebieden en tenslotte de resterende clusters.

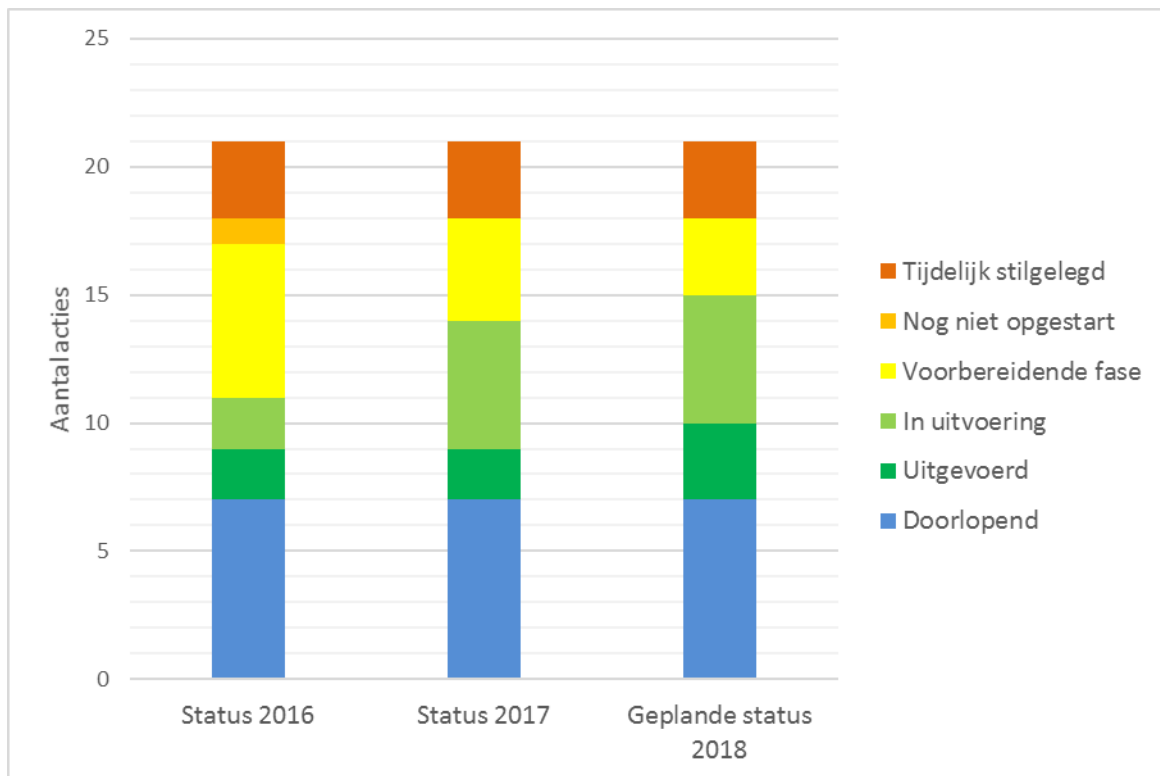

2.2 Maatregelengroepen

2.2.1 MGr 2: Kostenterugwinningsbeginsel en vervuiler-betaalt-beginsel

2.2.1.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 9: Uitvoeringsgraad acties MGr 2 Kostenterugwinningsbeginsel en vervuiler-betaalt-beginsel

Maatregelengroep 2 omvat 21 generieke acties. Twee van deze acties waren in 2016 al volledig uitgevoerd. De overige acties uit deze groep zijn in 2017 grotendeels opgestart. Drie onderzoeksacties zijn tijdelijk stilgelegd. Geen enkele actie heeft vertraging.

2.2.1.2 In de kijker

Grondwater is algemeen nog steeds een goedkope grondstof, maar de grondwatervoorraden zijn in sommige regio's van Vlaanderen eerder schaars, hoewel ze er van groot belang zijn. In deze regio's en aquifers zijn de voorraden kwetsbaar voor overexploitatie (gespannen lagen) of bevinden ze zich reeds in een ontoereikende kwantitatieve toestand. Om deze voorraden voldoende te beschermen tegen (verdere) overexploitatie, werden sinds 2006 gedifferentieerde gebiedsfactoren ingevoerd. Dat betekent concreet dat het tarief van de heffing voor het gebruik van grondwater in het productieproces van bedrijven en landbouwers verschilt per gebied. Hoe dieper en/of hoe kwetsbaarder een watervoerende laag of hoe meer de peilen gedaald zijn in dat gebied, hoe hoger het tarief. Dit resulteerde in 5 gebiedsgerichte tarieffactoren en tarieven. Deze 5 verschillende tarieven blijven behouden en zullen verder stijgen.

De afbakening van de gebieden werd in 2017 geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de afgebakende actiegebieden voor grondwater die met de stroomgebiedbeheerplannen zijn vastgesteld. De nieuwe tarieven vinden ingang in 2018. Voor kwetsbare grondwaterlagen waarvan de peilen gestegen zijn en de toestand dus verbeterd is, zal een lager tarief gelden. En andersom zal in de gebieden waar de toestand nog verslechterd is of erg precair, een hoger tarief gelden. De bedoeling is om het grondwatergebruik te sturen zodat de minst diepe en zich snelst terug aanvullende grondwaterlagen bij voorkeur gebruikt worden. De diepere grondwaterlagen met “oudere” grondwaterreserves en die maar traag terug aanvullen, vooral wanneer deze, door te hoog verbruik in het verleden, gekenmerkt worden door lage grondwaterstanden of wanneer de grondwatervoeding beperkt wordt door een dik en afdichtend pakket klei, moeten gespaard worden.

Door een aanpassing voor de volgende 6 jaar uit te werken en vast te leggen, is het voor bedrijven op langere termijn voorspelbaar welke kosten ze zullen hebben en kunnen ze hun gebruik aanpassen. Dit laatste kan bijvoorbeeld door meer water te hergebruiken of alternatieven (ondiep grondwater, regenwater, ...) te benutten.

Het systeem is dus sturend: duurzaam gebruik vanuit lagen met directe aanvulling wordt door een lage prijs aangemoedigd. Minder geschikt gebruik uit diepe lagen met sterk verlaagde peilen, wordt door een hoger tarief ontmoedigd. Voor grondwatergebruik voor particulieren en voor drinkwaterproductie wijzigt er niets.

2.2.1.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- EEN REDELIJKE BIJDRAGE AAN DE KOSTENTERUGWINNING VAN WATERDIENSTEN REALISEREN

(2_A_0001, 2_A_0002, 2_D_0001, 2_D_0002, 2_D_0003, 2_D_0004, 2_D_0006, 2_E_0001, 2_E_0002, 2_F_0001, 2_F_0002)

De evaluatie van de in 2016 ingevoerde uniforme tariefstructuur voor de integrale waterfactuur is opgestart. Hierin wordt ook onderzoek gedaan naar de algemene betaalbaarheid en de kostenterugwinning.

Het wetsvoorstel voor de nieuwe heffing op grondwaterwinning werd opgemaakt. De retributie op watervang uit bevaarbare waterlopen wordt doorlopend aangerekend, als er nood is aan evaluatie zal deze worden doorgevoerd. Een voorstel voor juridisch kader voor het invoeren van captatievergoedingen voor onbevaarbare waterlopen werd voorbereid. Het is nu wachten op de politieke besluitvorming.

Het aanpassen van de aanrekening van de heffing op waterverontreiniging voor oppervlaktewaterlozers is in de voorbereidende fase: de haalbaarheid van de AOX (adsorbable organically bound halogens)-meting wordt onderzocht.

- INVESTERINGSTRAJECT VOOR DE PUBLIEKE INZAMELING EN ZUIVERING VAN AFVALWATER

(2_B_0001, 2_B_0002, 2_B_0003, 2_C_0001, 2_C_0002, 2_C_0003, 2_C_0004)

De integrale waterfactuur voor grootverbruikers werd verder uitgewerkt. Het opzet voor de bovengemeentelijke sanering is afgerond voor kleinverbruikers drinkwater, grootverbruikers drinkwater en grootverbruikers eigen water. De definitieve invoering van de integrale waterfactuur voor grootverbruikers is voorzien in 2018.

Het financieringsmodel voor de gemeentelijke saneringsinfrastructuur wordt geüpdatet en zal in 2018 beschikbaar zijn.

Gemeenten en rioolbeheerders worden met behulp van infofiches gestimuleerd en begeleid in een traject naar een zo kostenefficiënt mogelijk rioolbeheer.

b) Bekkenspecifieke acties

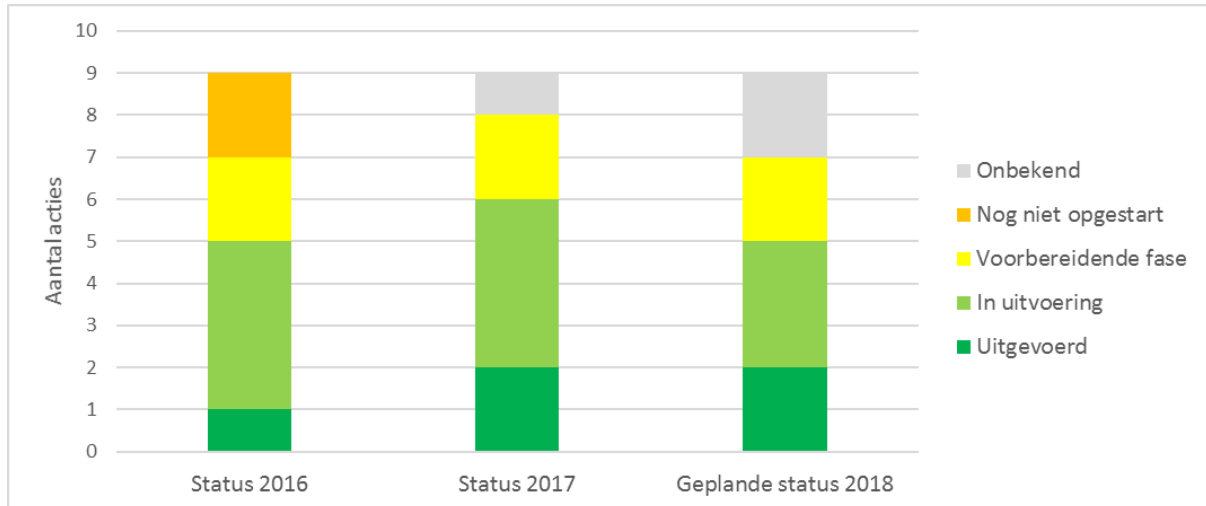
Niet van toepassing voor deze maatregelengroep.

2.2.2 MGr 3: Duurzaam watergebruik

2.2.2.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 10: Uitvoeringsgraad acties MGr3 Duurzaam watergebruik

Maatregelengroep 3 omvat 9 acties: 8 generieke en 1 waterlichaamspecifieke. De generieke acties zijn allemaal in uitvoering. Geen enkele actie heeft vertraging.

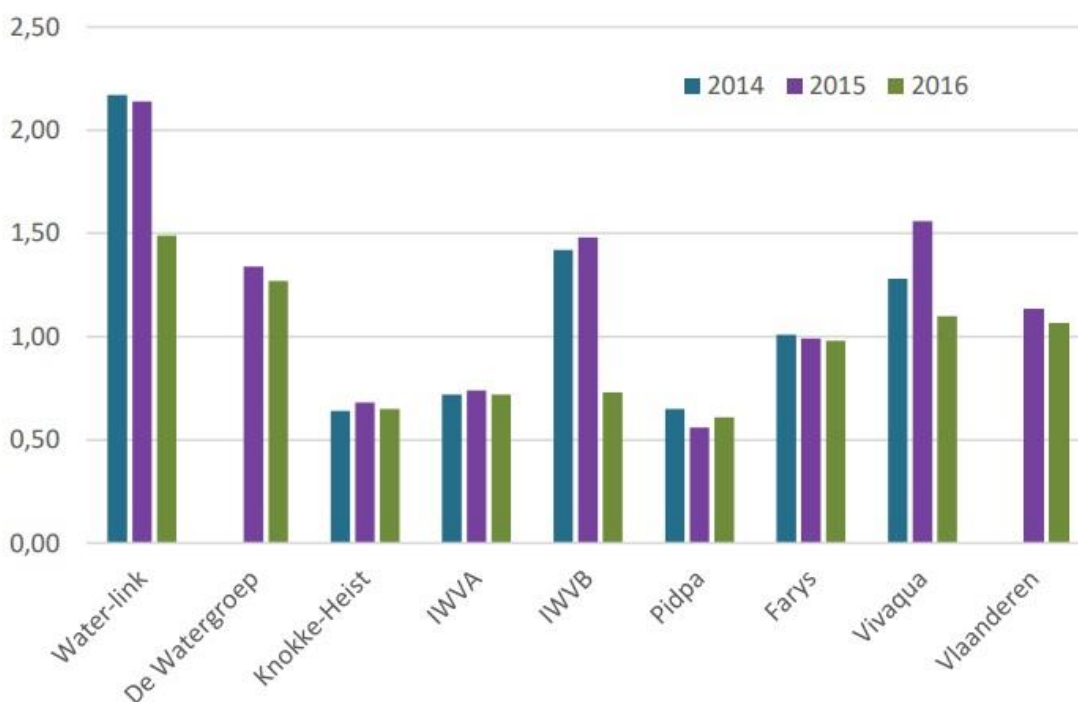
Enkele vaststellingen uit het in 2017 verschenen rapport '[Drinkwaterbalans 2016](#)':

In Vlaanderen leverden de watermaatschappijen 347 miljoen m³ drinkwater aan de abonnees (huishoudelijke en niet-huishoudelijke abonnees) waarvan 216 miljoen m³ drinkwater aan huishoudelijke abonnees. Over de periode 2001-2016 daalde de levering van drinkwater aan alle abonnees (huishoudelijk en niet-huishoudelijk) met 38,2 miljoen m³ (9,96 %). Sinds 2011 zijn afzonderlijke cijfers voor de levering van drinkwater aan huishoudens voor alle drinkwatermaatschappijen beschikbaar. Het huishoudelijk waterverbruik is sinds 2011 slechts gestegen met 3,6 miljoen m³. In dezelfde periode is het aantal inwoners in Vlaanderen aangegroeid met 171 166. Omgerekend naar een verbruik per Vlaming is dit een daling van 0,3 m³ sinds 2011.

Het niet-geregistreerde verbruik bedroeg 64,7 miljoen m³ (of zo'n 17,9 % ten opzichte van inputdistributie) in 2016. Tussen 2011 en 2016 zijn deze cijfers nagenoeg constant. Het niet-geregistreerde verbruik omvat het niet-gefactureerde verbruik en de lekverliezen. Onder niet-gefactureerd verbruik valt het watergebruik door de brandweer, door de gemeentediensten, voor het spoelen van leidingen, ...

De Infrastructure Leakage Index (ILI) lag in Vlaanderen tussen de 0,50 en 1,49. Het gewogen gemiddelde daalde tussen 2015 en 2016 van 1,13 tot 1,06. Een waarde onder de 2 wordt als goed beschouwd.

Figuur 11: Evolutie van de ILI in de periode 2014-2016

2.2.2.2 In de kijker

In 2017 werd een afsprakenkader opgesteld om het instrument waterscan meer bekendheid te geven. In dit afsprakenkader zijn er verschillende acties opgenomen om meer huishoudens toegang te geven tot een gratis waterscan en om de burgers gemakkelijker naar de waterscan te leiden via o.a. de interne werking van de drinkwatermaatschappijen (vb. controleonderzoek, facturatie, ...). Het afsprakenkader ging van kracht op 1 juli 2017 en is te vinden op de website van de VMM (https://www.vmm.be/wetgeving/waterscan_afsprakenkader_2017_06_29.pdf).

De waterscan bestaat uit verschillende delen:

- Een gesprek om het watergebruik te bespreken.
- Uitleg over de stand van de meter en hoe die af te lezen.
- De waterscanner gaat rond in de woning om de toestellen die water verbruiken na te kijken. Hij bekijkt of er mogelijkheden zijn om minder water te verbruiken. Hij voert een lekttest uit.
- De waterscanner controleert of er leidingen uit lood in de woning zijn.
- Een verslag met tips om te helpen om water te besparen, wordt opgemaakt.

2.2.2.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- DUURZAAM EN EFFICIËNT WATERGEBRUIK BEVORDEREN

(3_A_0001, 3_A_0004, 3_A_0006, 3_B_0003, 3_B_0005)

Er wordt gewerkt aan een nieuwe versie van de “Waterwegwijzer bouwen en verbouwen”. In 2018 zal die afgerond zijn.

De studie naar het watergebruik bij huishoudens werd afgerond. Publicatie van het rapport is voorzien in maart 2018. Het gebruik van zowel leidingwater, regenwater als grondwater door huishoudens werd hierbij in kaart gebracht.

Er lopen verschillende projecten die beogen meer drinkwater te produceren uit oppervlaktewater. In 2019 zou de nieuwe watercaptatie op het Kanaal Gent-Oostende operationeel moeten zijn.

Verschiedende studie- en demonstratiedagen voor de sensibilisering van de land- en tuinbouwsector rond duurzaam watergebruik en het toepassen van alternatieve waterbronnen vonden plaats in 2017: “Het juiste water op de juiste plaats”, “Duurzaam watergebruik bij irrigatie” en een themareportage op plattelandsTV over duurzaam watergebruik in openluchtteelten en over alternatieve waterbronnen. Een oproep voor demoprojecten werd gelanceerd. Deze zullen in 2018 uitgevoerd worden.

- DRINKWATERINFRASTRUCTUUR OPTIMALISEREN

(3_C_0001)

Naar aanleiding van de procesbenchmark NRW (Non Revenue Water of niet in rekening gebracht water) zijn er per drinkwatermaatschappij actieplannen opgemaakt ter preventie van lekverlies in het waterleidingnet.

b) Onderzoek

(3_E_0002)

Er wordt gewerkt aan het integreren van het waterpaspoort in de 'woningpas'.

c) Bekkenspecifieke acties

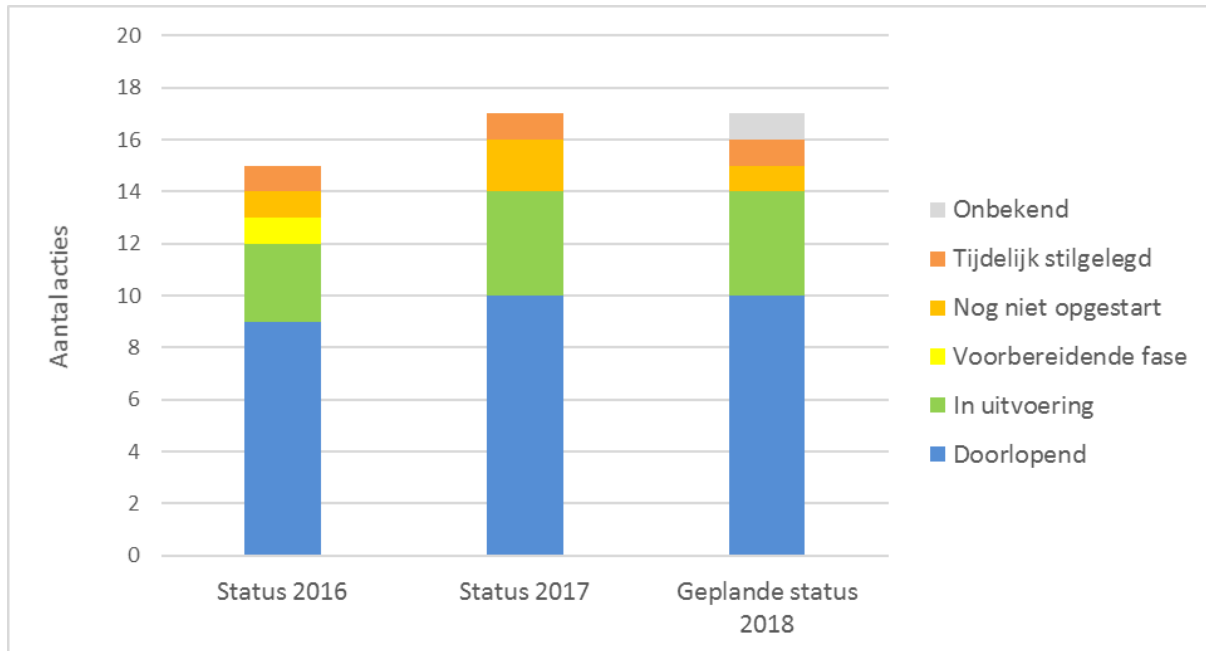
Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 3 is terug te vinden in de overzichtstabel. Het bekkenspecifieke deel van het WUP voor het Bekken van de Gentse Kanalen gaat dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

2.2.3 MGr 4A: Beschermd en waterrijke gebieden – gedeelte grondwater

2.2.3.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 12: Uitvoeringsgraad acties MGr4A Beschermd en waterrijke gebieden – gedeelte grondwater

Maatregelengroep 4A omvat 17 acties, waarvan slechts 4 generieke acties, waaronder 2 nieuwe acties: het betreft enerzijds de prioritaire aanpak van bodemsanering in drinkwaterbeschermingszones en anderzijds de geplande grondwatermodellering voor een case in de regio Antwerpen en Brussel. In 2017 zijn 14 acties doorlopend of reeds in uitvoering: 3 van de 4 generieke acties en de 11 grondwatersysteemspecifieke acties.

1 grondwatersysteemspecifieke actie was reeds in 2016 tijdelijk stilgelegd en ligt in 2017 nog steeds stil, 2 acties zijn nog niet opgestart.

De geplande uitvoeringsgraad voor 2018 is analoog aan deze van 2017. Voor geen enkele actie wordt vertraging gerapporteerd.

2.2.3.2 In de kijker

In 2017 werd een nieuwe actie toegevoegd aan de maatregelengroep van beschermd gebieden grondwater met als doelstelling om tegen midden 2019 voor alle risicogronden in de drinkwaterwingebieden en de beschermingszones rond de winningen ofwel tot conform verklaarde bodemsaneringsprojecten te komen, ofwel op basis van onderzoek vastgesteld te hebben dat geen verdere maatregelen nodig zijn. Hiertoe werden 1015 bodemdossiers geïnventariseerd, waarvan in 2017 al 86% afgerond is (ofwel waren geen verdere maatregelen nodig ofwel is de sanering uitgevoerd). Voor 35 dossiers is de doelstelling van de actie bereikt en kunnen de saneringswerken opgestart worden, voor ca. 10% van de dossiers loopt de onderzoeksfase nog. Met deze actie wordt een belangrijke prioriteit in het bodembeleid én het waterbeleid beoogd, nl. de bescherming van onze drinkwaterreserves als één van onze belangrijkste natuurlijke rijkdommen.

2.2.3.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- VEILIG EN GEZOND DRINKWATER

(4A_A_0008 en 4A_B_0016)

Jaarlijkse wordt een evaluatie gemaakt van de werkzame stoffen in het ruwe water binnen de grondwaterbeschermingszones. In 2017 werd een actie toegevoegd aan het maatregelenprogramma met betrekking tot de prioritaire aanpak van risicogronden in drinkwaterwingebieden en de beschermingszones: zie hierboven bij "In de kijker".

b) Grondwatersysteemspecifieke acties

Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de grondwatersysteem-specifieke acties van MGr 4A is terug te vinden in de overzichtstabel. Het grondwatersysteemspecifieke deel van het WUP gaat dieper in op de stand van zaken van de grondwatersysteemspecifieke acties

c) IHD-gerelateerde acties

Tabel 1 IHD-gerelateerde acties

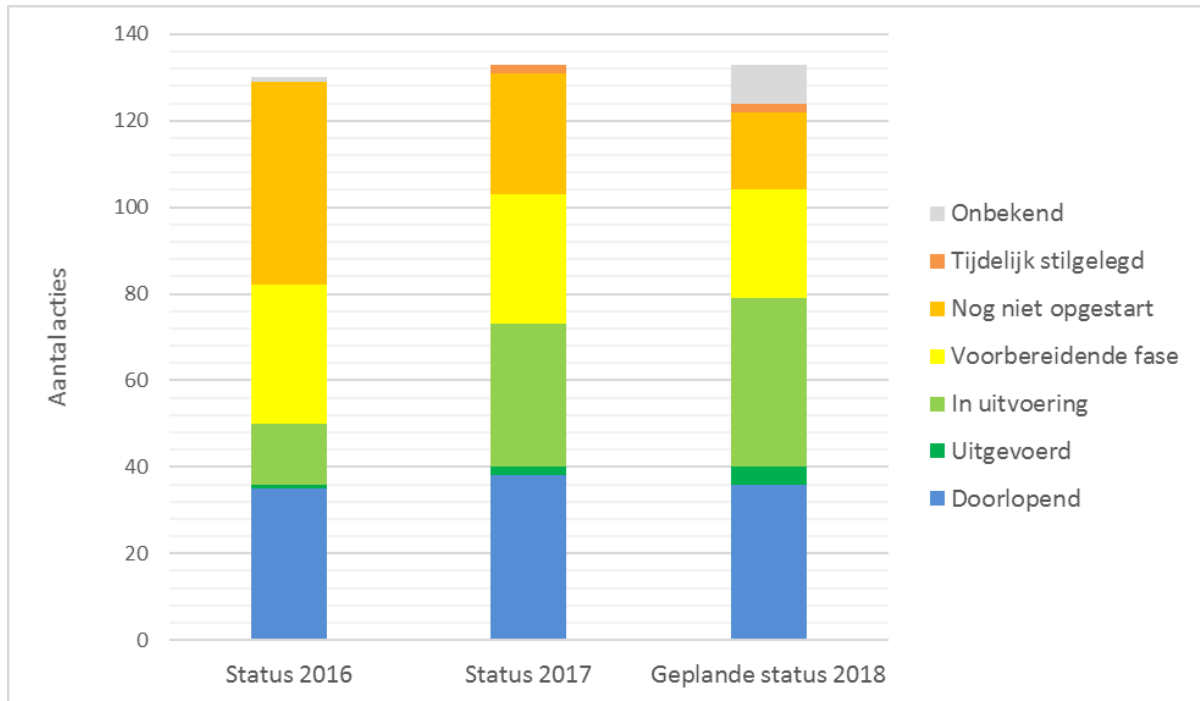
Nr actie	Titel	Initiatiefnemer(s)	IHD-gebied	Voortgang en effecten
4A_C_0004	Gebiedsgericht ecohydrologisch onderzoek	ANB	BE2101437	2017: ecohydrologische studie voor De Maatjes (Wuustwezel)
4A_C_0004	Gebiedsgericht ecohydrologisch onderzoek	ANB	BE2400010	2017: ecohydrologische studie voor het Kastanjebos (Herent)

2.2.4 MGr 4B Beschermde en waterrijke gebieden – gedeelte oppervlaktewater

2.2.4.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 13: Uitvoeringsgraad acties MGr 4B Beschermde en waterrijke gebieden – gedeelte oppervlaktewater

Maatregelengroep 4B omvat 133 acties, waarvan 8 generieke. 2 gebiedsspecifieke acties zijn reeds uitgevoerd. 71 acties zijn doorlopend of in uitvoering. 30 acties zitten in de voorbereidende fase en 28 moeten nog opgestart worden. Twee bekkenspecifieke acties zijn tijdelijk stilgelegd. Voor 18 acties wordt vertraging gerapporteerd.

2.2.4.2 In de kijker

In 2017 keurde de CIW de doelenkaarten voor de Europees beschermde vissoorten beekprik, rivierdonderpad, kleine modderkruiper en het habitat van stromende wateren (habitattype 3260) goed. Deze kaarten tonen de waterlooptrajecten waar de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten en dit habitattype gerealiseerd kunnen worden. Deze kaarten zijn een onderbouwing van het soortenbeschermingsprogramma voor deze vissoorten en liggen aan de basis van de aanpassing van de ecologische kwetsbaarheidskaart voor de inplanting van overstorten. Ze kunnen ook gebruikt worden bij de toepassing van de code van goede natuurpraktijk voor het onderhoud van waterlopen.

2.2.4.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

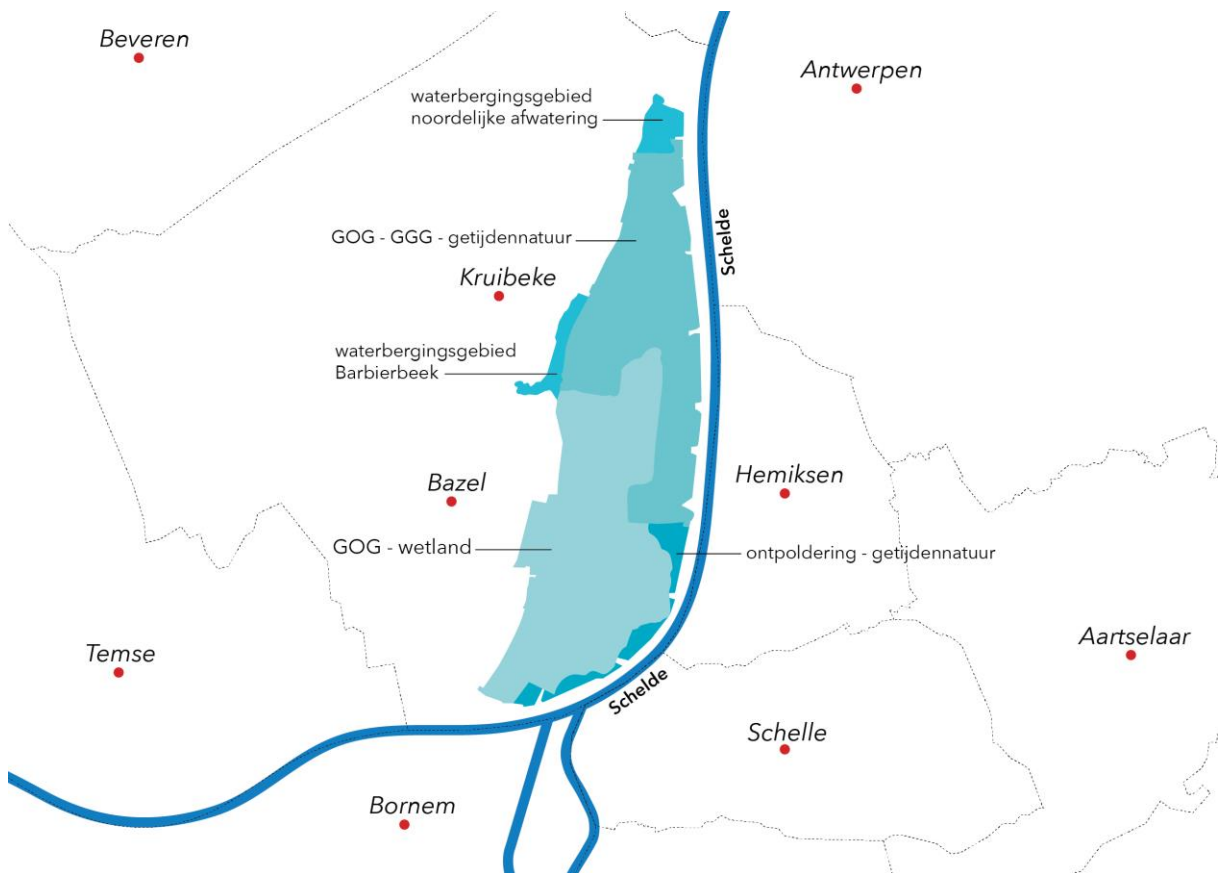
a) Generieke acties

- VEILIG EN GEZOND DRINKWATER

In 2016 werd gestart met de herziening van het drinkwaterbesluit naar aanleiding van de omzetting van de Europese Drinkwaterrichtlijn. Er werd een voorstel uitgewerkt en voorgelegd aan de drinkwatermaatschappijen. De drinkwatersector is een voorstel voor een nieuw beschermingskader voor oppervlaktewater bestemd voor drinkwatervoorziening aan het uitwerken samen met de Vlaamse overheid (toezichthouder drinkwaterbedrijven). Dit voorstel omvat het afbakenen van beschermingszones waar concrete maatregelen worden genomen en beperkingen kunnen worden opgelegd om de waterkwaliteit te waarborgen en te verbeteren.

- AQUATISCHE EN WATERAFHANKELIJKE ECOSYSTEMEN BESCHERMEN EN HERSTELLEN

In 2017 werd het grootste Sigmagebied van Vlaanderen, de Polders van Kruikeke, officieel in gebruik genomen. In gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) wordt niet minder dan 600 ha Europese topnatuur gecreëerd: ca. 350 ha slikken en schorren door het instellen van gereduceerde getijdenwerking (inlaten van Scheldewater bij hoog tij en het uitwateren bij laag tij), ca. 90 ha elzenbroekbossen, ca. 10 ha van nature eutrofe plassen en ca. 150 ha wetland/weidevogelgebied. Hierdoor fungeren de Polders van Kruikeke niet alleen als overstromingsgebied, maar ook als leefgebied voor tal van diersoorten, waaronder kleine modderkruiper, bittervoorn, roerdomp, woudaap, ralreiger, grote zilverreiger, kleine zilverreiger, purperreiger, visarend, wespendif, bruine kiekendif, blauwborst, snor, grote karekiet, wiewaal, bever en otter.

b) Onderzoek

(4B_B_0142)

Het onderzoek naar een methode voor de bepaling van het ecologisch afvoerregime (e-flow) van de onbevaarbare waterlopen van 1ste categorie werd eind 2017 afgerond. De beoordeling berust op een combinatie van een maatlat voor hydrologie, een maatlat voor verstuwings en een maatlat voor minimumdebiet. In 2018 zullen voorstellen voor de concrete implementatie van e-flows besproken worden in de WG Ecologisch Waterbeheer. Afstemming en integratie met de initiatieven van de WG Waterkwantiteit inzake droogtebeheer en laagwaterstrategieën is daarbij belangrijk.

c) Bekkenspecifieke acties

Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 4B is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen van het WUP gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

d) IHD-gerelateerde acties

Instandhouding, herstel of ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke waterhuishouding

(4B_B_0256, 4B_B_0262, 4B_B_0265, 4B_B_0268, 4B_B_0285)

De in 2016 aangelegde leiding om overtollig water van het Stappersven in de Kalmthoutse Heide af te leiden naar de Groote Meer in Nederland heeft in het droge 2017 duidelijk zijn nut bewezen. De ecohydrologische studies van het Stappersven en De Nol (Kalmthoutse Heide) en in de vallei van de Grote Caliebeek zijn afgerond. Daarnaast loopt er nog ecohydrologisch onderzoek in de valleien van de Zwarte, Desselse en Witte Nete en in het Vlaams natuureservaat Scheps in de vallei van de Grote Nete. Eind 2017 werden er studies aanbesteed voor het Vlaams natuureservaat De Maatjes in Wuustwezel en het Kastanjebos in Herent.

In deze studies wordt bekeken welke hydrologische maatregelen kunnen genomen worden om de natuurlijke waterhuishouding in de mate van het mogelijke te herstellen. Dit herstel is een noodzakelijke voorwaarde voor de realisatie van de Europese natuurdoelen voor de watergebonden habitats en soorten in deze gebieden.

In 2017 werd in het kader van het geactualiseerd Sigmaplan verder gewerkt aan de creatie van wetlands langs de Schelde (in de Kalkense Meersen) en de Durme (Weijmeerbroek, Bulbierbroek en Hagemersen).

Afstemming van de waterkwaliteit op de IHD

(4B_D_0208, 4B_D_0210, 4B_D_0211, 4B_D_0212, 4B_D_0213, 4B_D_0214, 4B_D_0215, 4B_D_0216, 4B_D_0217, 4B_D_0218, 4B_D_0219, 4B_D_0220, 4B_D_0221, 4B_D_0222, 4B_D_0223, 4B_D_0225)

In speerpuntgebieden die samenvallen met speciale beschermingszones, worden in het kader van de lopende integrale projecten voor de realisatie van de goede toestand afspraken gemaakt voor bijkomende analyses van de waterkwaliteit. Daarna zal bekeken worden hoe de waterkwaliteit kan afgestemd worden op de reeds bekende standplaatsvereisten van de betrokken habitats en de vereiste kwaliteit van het leefgebied van de betrokken soorten. M.b.t. de abiotische vereisten van Europees

beschermde habitats en soorten bestaan er nog kennislacunes die de komende jaren via wetenschappelijk onderzoek worden weggewerkt.

In 2017 trad een nieuwe subsidiebesluit voor de aanleg van KWZI's waaronder IBA's in voege. IBA's die gelegen zijn in een speciale beschermingszone, krijgen een hoge prioriteit met een daaraan gekoppelde hogere subsidie.

Herstel van de natuurlijke sedimentbalans

(4B_D_0067, 4B_D_0071, 4B_D_0097, 4B_D_0102, 4B_D_0108, 4B_D_0125, 4B_D_0209)

Voor de meeste gemeenten die in erosiegevoelig gebied liggen, zijn gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen opgemaakt. Verscheidene gemeenten hebben voor de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen een overeenkomst afgesloten met de erosiecoördinatie of zijn zinnens om dit te doen. Ook landbouwers ondernemen actie op zeer erosiegevoelige percelen, o.m. via het afsluiten van beheerovereenkomsten.

Ook de opmaak van hemelwaterplannen door de gemeenten kan bijdragen aan het oplossen van erosieproblemen.

Structuurherstel

(4B_E_0274, 4B_E_0275, 4B_E_0278, 4B_E_0279, 4B_E_0282, 4B_E_0285, 4B_E_0286, 4B_E_0296)

In 2017 werd een grootschalig structuurherstelproject aan de Zwarte Beek (Demerbekken) in Beringen en Lummen gerealiseerd. Ook op de Oude Kale (bekken van de Gentse Kanalen), de Zuunbeek (Dijle-Zennebekken) en de Dommel (Maasbekken) werd een hermeandering gerealiseerd. De afgraving van het opgespoten terrein de Hellekens te Herentals is verdergezet. Dit kadert in een integraal rivierherstelproject op de Kleine Nete tussen de N19 en de monding van de Aa.

Er zijn nog een groot aantal projecten voor structuurherstel in voorbereiding. Dit is onder meer het geval voor de Kemmelbeek (IJzerbekken), de IJse (Dijle-Zennebekken), de Mombeek (Demerbekken) en de Warmbeek (Maasbekken).

Opheffen van de vismigratieknelpunten op de prioritaire waterlopen

(4B_E_0297, 4B_E_0319, 8A_C_0012, 8A_C_0560, 8A_C_0600)

In 2017 werden op verschillende prioritaire waterlopen vismigratieknelpunten weggewerkt of werd (verder) gewerkt aan de voorbereiding van een oplossing. Hieronder volgt een bloemlezing van de opgeloste vismigratieknelpunten.

Samen met de realisatie van de hermeandering van de Zwarte Beek en de Zuunbeek werden de vismigratieknelpunten weggewerkt. Op de Grote Nete werd een visdoorgang gerealiseerd aan de Straalmolen, op de Demer aan de Grote Steunbeer in Diest en op de Herk aan de Graatmolen. Op de Aa (zijwaterloop van de Kleine Nete) werden visdoorgangen gerealiseerd ter hoogte van vier stuwen.

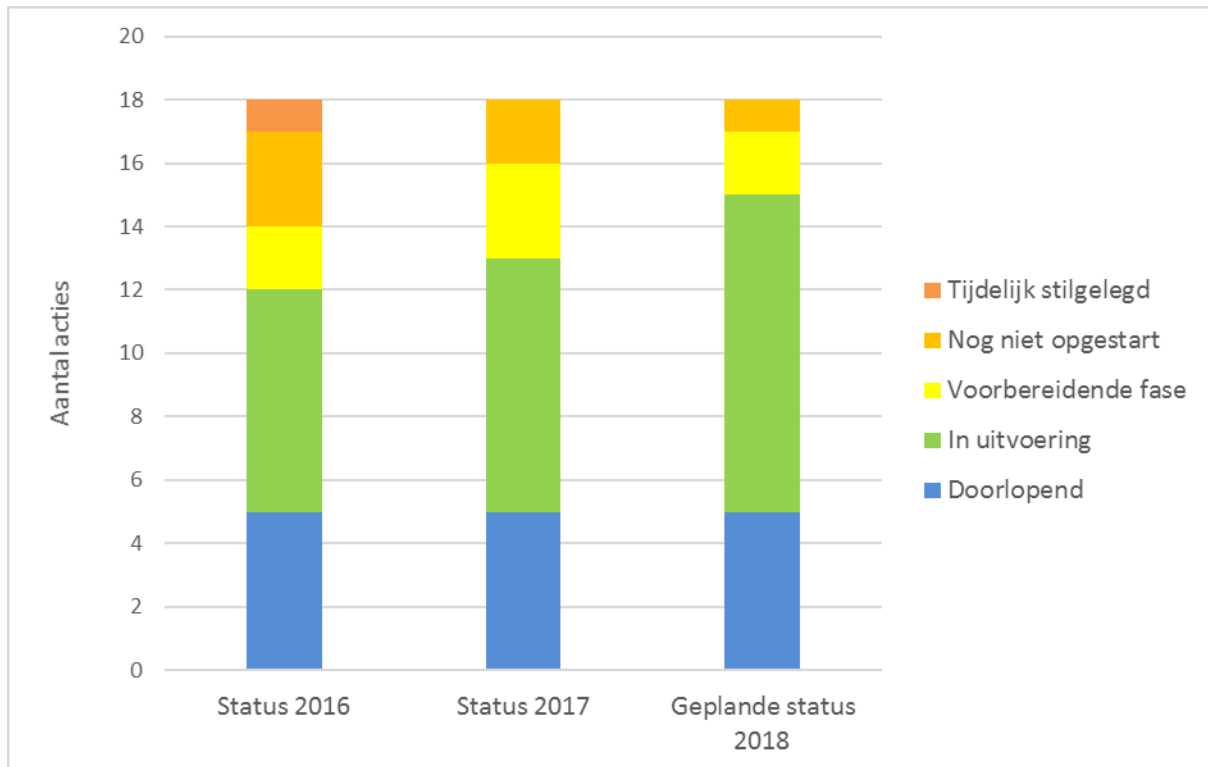

Verder werden een twintigtal kleinere vismigratiekneelpunten weggewerkt binnen de bedding van verschillende waterlopen (Bosbeek, Grote Gete, Kleine Hoofdgracht, ...).

2.2.5 MGr 5A: Kwantiteit grondwater

2.2.5.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 14: Uitvoeringsgraad acties MGr 5A Kwantiteit grondwater

Deze maatregelengroep omvat 18 acties, waarvan 8 generiek zijn. De 2 acties betreffende het generieke en gebiedsspecifieke vergunningenbeleid zijn doorlopend voor de ganse planperiode, net als 3 acties die het grensoverschrijdend overleg betreffen. Het grensoverschrijdend overleg met Duitsland dat in eerste instantie via de projectwerkgroep grondwater binnen de IMC verloopt en in 2016 tijdelijk stil lag, zat in 2017 in voorbereidende fase: via de Europese GeoERA-projecten (geologische onderzoeksprojecten die ultiem zouden moeten leiden tot een Europese geologische dienst) wordt mogelijk een participatie met Duitsland en Nederland via een gezamenlijk onderzoek opgezet.

In 2017 waren 8 acties in uitvoering (1 meer dan in 2016): 5 studieopdrachten, 2 acties die het beschermen en herstellen van de grondwatervoorraden beogen en 1 handhavingsactie (opsporen van illegale grondwaterwinningen).

3 acties bevinden zich in 2017 in voorbereidende fase en 2 acties zijn in 2017 nog niet opgestart.

Voor geen enkele actie wordt echter vertraging gerapporteerd.

2.2.5.2 In de kijker

In 2017 is duidelijk gebleken dat onze freatische zoetwaterreserves in de toekomst nog meer onder druk komen te staan als gevolg van klimaatverandering en extremere droogte-events. Daarom is het - zeker in de verzilte gebieden van het Kust- en Poldersysteem, een regio waar ook de antropogene druk op de diepere gespannen lagen erg groot is - van groot belang om een goed beeld te hebben van de zoetwaterreserves. In de zomer van 2017 werd de eerste fase van het EU INTERREG-Topsoil-project opgestart: aan de hand van elektromagnetische metingen vanuit de lucht, zal de verzilting in een groot deel van de kust- en polderregio op erg gedetailleerde manier in kaart gebracht worden om vervolgens na te gaan waar de grotere zoetwaterreserves zich bevinden en hoe deze eventueel in de toekomst kunnen vergroot worden om waterschaarste als gevolg van toenemende verzilting of significant negatieve gevolgen van droogte en onttrekking tegen te gaan en de kostbare zoetwatervoorraden in deze regio duurzaam te beheren.

2.2.5.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- DUURZAAM EN EFFICIËNT BEHEER VAN DE GRONDWATERVOORRADEN (SLUITEND VOORRAADBEHEER)
(5A_A_0002 en 5A_A_0003)

Met de in 2016 uitgewerkte methodiek werd in 2017 een trendanalyse uitgevoerd voor de gespannen grondwaterlichamen met focus op de actie- en waakgebieden. Deze methodiek laat opsporen van trendbreuken toe alsook een vlotte verwerking van gegevens in kaarten en grafieken. In de toekomst zal de methodiek ook ingezet worden om de KRW-toestand- en trendbeoordeling te doen van de gespannen grondwaterlichamen en om op semi-automatische manier (x-jaarlijkse) analyses te doen die via de grondwaterlichaamfiches zullen gerapporteerd worden.

Voor het opstellen van het streefbeeld 2027³ zijn in 2017 de ondersteunende modelleringen en studies opgestart (zie onderzoeksacties binnen de groep 5A), zodat in 2018 - 2019 de analyse zelf kan gebeuren via doorrekening van scenario's met de tijdsafhankelijke grondwatermodellen.

In 2017 werd verder werk gemaakt van de herziening van het grondwaterdecreet: specifiek werden voor het deel heffing op winning van grondwater de gebiedsfactoren en de corresponderende gebieden aangepast en vastgesteld waarbij een één op één relatie met de in de SGBP vastgestelde actie- en waakgebieden werd verwezenlijkt. In 2018 worden deze gebieden consulteerbaar gemaakt via DOV en wordt er verder gewerkt aan de herziening van de overige delen van het grondwaterdecreet.

---

³ Het bepalen van de in 2027 te verwachten toestand van de grondwaterlichamen in ontoereikende toestand binnen het Centraal Vlaams Systeem, het Brulandkrijtsysteem en het Sokkelsysteem alsook het voorspellen wanneer deze lichamen de goede toestand zullen bereiken, en of hiervoor al dan niet de herstelprogramma's moeten bijgestuurd worden.

- HERSTELPROGRAMMA'S VOOR GRONDWATER UITWERKEN EN TOEPASSEN

(5A_B_0002)

Het uitvoeren van het generieke vergunningenbeleid en van het regio-specifieke vergunningenbeleid conform de herstelprogramma's opgesteld voor de grondwaterlichamen met een kwantitatieve ontoereikende toestand binnen het Centraal Vlaams Systeem, het Brulandkrijtsysteem en het Sokkelsysteem (grondwatersysteemspecifieke actie), loopt door over de volledige planperiode 2016-2021.

- HANDHAVING

(5A_D_0001)

Het opsporen en aanpakken van illegale grondwaterwinningen is sinds 2016 in uitvoering via de studie "Ontwikkelen van een methodiek voor het opsporen van illegale winningen" die specifiek voor de landbouwsector werd opgeleverd, en een vervolgstudie "Verbruiksindicatoren voor de industrie" die echter vertraging heeft opgelopen en pas in 2018 afgerond zal zijn.

b) Onderzoek

(5A_C_0001, 5A_C_0002, 5A_C_0003, 5A_C_0005)

In 2017 is de freatische grondwaterstandsindicator geautomatiseerd en geïntegreerd in de Databank Ondergrond Vlaanderen (dov.vlaanderen.be) en wordt er verder gewerkt aan de verbetering van de visualisatie en de afstemming met andere modeltoepassingen voor het waterbeheer (modellering i.k.v. de kwetsbaarheid van het grondwater voor pesticiden en i.k.v. de droogtekaarten) alsook de integratie van de indicator in de reactieve indicatorenset van de CIW in het kader van droogtecrisismanagement.

Via de VLAKO-referentietaak wordt de hydrogeologische codering van de ondergrond van Vlaanderen (HCOV) verder bijgewerkt o.b.v. actuele inzichten om tegen eind 2018 te komen tot een gebiedsdekkend hydrogeologisch 3D-model voor Vlaanderen (H3D). Hierna zal een update van de afbakening en de karakterisering van de grondwaterlichamen, alsook alle andere op HCOV-gebaseerde data, aan de orde zijn.

De studie naar de effecten van klimaatverandering op de grondwatervoeding is onderdeel van de lopende pilootstudieopdracht voor het Netebekken in het kader van de "Tijdsafhankelijke modellering van freatische aquifers voor het begroten van de impact van grondwaterbeheer op het afvoergedrag van waterlopen" die in 2017 is opgestart en in 2018 verder loopt.

In 2017 is de aanvullende tool bij de regionale tijdsafhankelijke grondwatermodellen voor de diepe gespannen delen van het Centraal Vlaams Systeem en het Brulandkrijtsysteem afgewerkt. Het model voor het Sokkelsysteem werd geüpdatet en tijdsafhankelijk gemaakt. In 2018-2019 zullen met deze modellen scenario-berekeningen gedaan worden om het streefbeeld te bepalen (de gap-analyse). Naargelang de behoefte en resultaten van de vermelde trendanalyse voor de freatische watervoerende lagen in het kader van de tussentijdse evaluatie, zullen later mogelijk ook een

modellering voor de Maas, het Krijt in het Brulandkrijtsysteem of meer tijdsafhankelijke modellen van freatische delen van de grondwatersystemen opgestart worden.

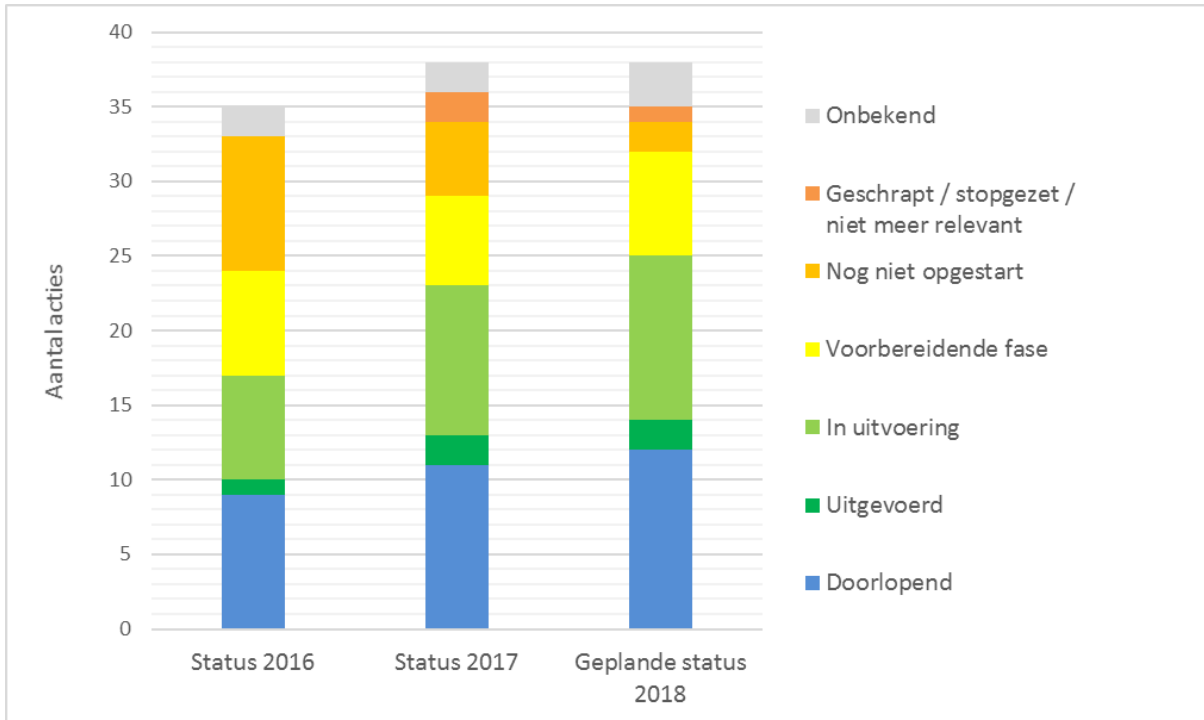
c) Grondwatersysteemspecifieke acties

Het totaalbeeld van de voortgang en planning/vooruitblik voor de grondwatersysteem-specifieke acties van MGr 5A is terug te vinden in de overzichtstabel. Het grondwatersysteemspecifieke deel van het WUP gaat dieper in op de stand van zaken van de grondwatersysteemspecifieke acties.

2.2.6 MGr 5B: Kwantiteit oppervlaktewater

2.2.6.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 15: Uitvoeringsgraad acties MGr 5B Kwantiteit oppervlaktewater

Maatregelengroep 5B omvat 38 acties, waarvan 10 generieke. 2 acties (waarvan 1 generieke) zijn reeds uitgevoerd, 21 acties lopen door of zijn in uitvoering, 6 acties zijn in de voorbereidende fase en 5 acties zijn nog niet opgestart. Twee gebiedsspecifieke acties zijn stopgezet, twee nieuwe gebiedsspecifieke acties werden opgenomen in 2017. Voor één generieke actie wordt vertraging gerapporteerd.

2.2.6.2 In de kijker

Opmaak Vlaams Waterschaarste- en Droogterisicobeheerplan

Tijdens de winter van 2016-2017, het voorjaar en de zomer van 2017 viel er beduidend minder neerslag dan gemiddeld. Het ging om een waterschaarste die zich gemiddeld om de 20 jaar kan voordoen. Naar aanleiding hiervan stelde de minister van Omgeving de CIW aan als Vlaamse droogtecoördinator. De CIW maakte tegen oktober 2017 een evaluatie van de waterschaarste en droogte van 2016-2017 en maakte een eerste versie van het draiboek crisisbeheer bij droogte. Zoals al in het CIW-werkprogramma van 2017 werd gepland, maakte de CIW tegen december 2017 ook een plan van aanpak op om een Vlaams Waterschaarste- en Droogterisicobeheerplan op te maken.

In 2018 zal de CIW de Vlaamse (Waterschaarste- en) Droogtecommissie oprichten. Er zullen reactieve waterschaarste- en droogte-indicatoren bepaald en opgevolgd worden. Er zal een aanzet van afwegingskader bij extreme waterschaarste en droogte opgemaakt worden. Een inventarisatie en analyse van de huidige en toekomstige droogterisico's in Vlaanderen zal opgemaakt worden.

2.2.6.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- LAAGWATERSTRATEGIEËN

Zie "in de kijker"

- OPPERVLAKTEWATERCAPTATIE ALS MOGELIJK ALTERNATIEF/SLIMMERE INSTRUMENTEN INZETTEN

In het kader van de voorbereiding van de vernieuwing van de wet onbevaarbare waterlopen werden in 2017 voorstellen uitgewerkt om het wetgevend kader voor oppervlaktewateronttrekkingen voor onbevaarbare waterlopen te verbeteren.

- VERDERE VERBETERING WERKING HIC (HYDROLOGISCH INFORMATIE CENTRUM)

Het voorbije jaar werd het voorspellingsstelsel voor de waterwegen vernieuwd en toegelicht aan de gebruikers.

- ONDERZOEK VAN DE BESCHIKBAARHEID VAN ZOET WATER

De waterbalansmodellen werden de afgelopen jaren verbeterd en de beschikbaarheid van zoet water in het huidige klimaat en in de toekomst werd onderzocht in het droogste klimaatscenario. De studie wordt begin 2018 afgerond. De resultaten van de studie zullen in beleidsaanbevelingen vertaald worden en aan de CIW voorgelegd worden in 2018.

- NODIGE AFSPRAKEN MAKEN MET BOVENSTROOMSE REGIO'S EN LANDEN OP HET VLAK VAN KWALITEIT EN KWANTITEIT VOOR DE OPPERVLAKTEWATERLICHAMEN

zie paragraaf 2.1.2

b) Bekkenspecifieke acties

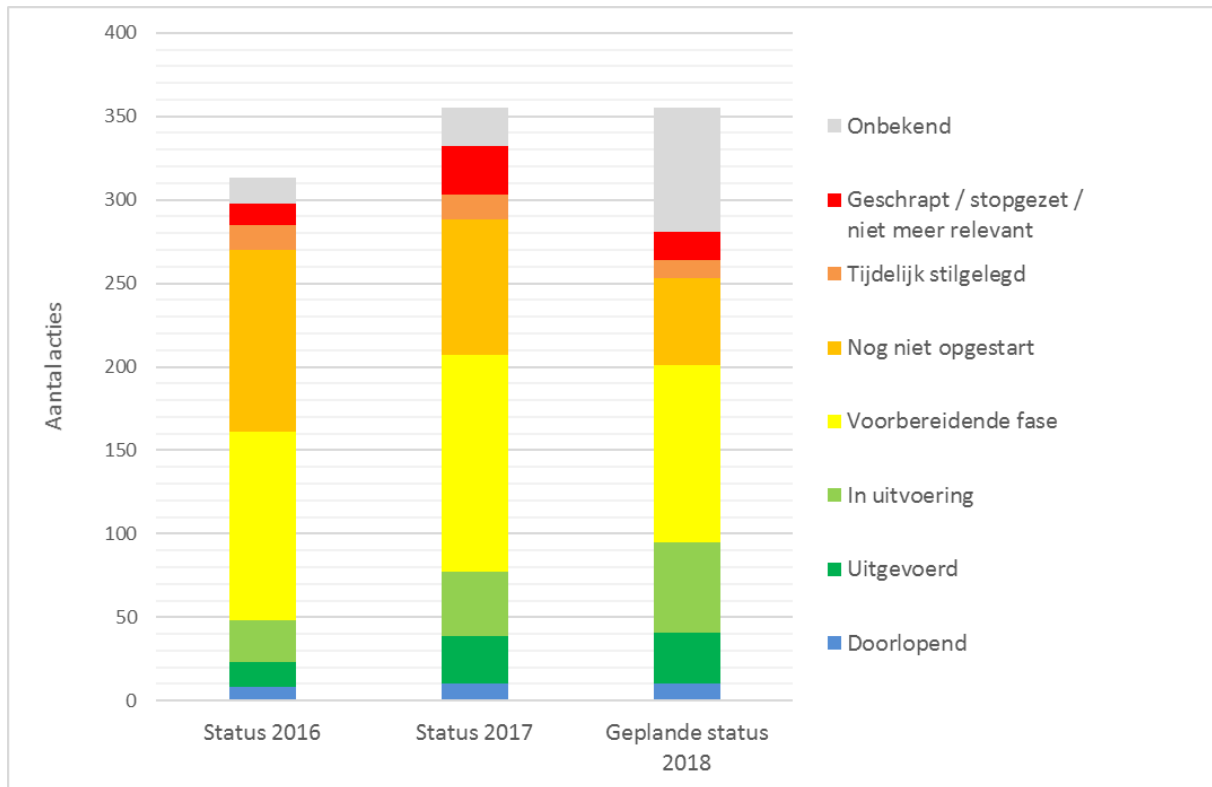
Het totaalbeeld van de voortgang en planning/vooruitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 5B is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen van het WUP voor het Bekken van de Brugse Polders, het Benedenscheldebekken, het Bovenscheldebekken, het Demerbekken en het Maasbekken gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

2.2.7 MGr 6: Overstromingen

2.2.7.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 16: Uitvoeringsgraad acties MGr 6 Overstromingen

Maatregelengroep 6 omvat 355 acties, waarvan 14 generieke. 29 acties (waarvan 1 generieke) zijn reeds uitgevoerd, 48 acties lopen door of zijn in uitvoering, 130 acties zijn in de voorbereidende fase en 81 acties zijn nog niet opgestart. 15 gebiedsspecifieke acties zijn tijdelijk stilgelegd en 29 acties zijn stopgezet (1 bekkenbrede en 28 gebiedsspecifieke). 11 nieuwe acties werden opgenomen. Voor 30 acties wordt vertraging gerapporteerd.

2.2.7.2 In de kijker

Watergevoelige openruimtegebieden

In het decreet van 8 december 2017 houdende diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving werd een nieuwe procedure voor de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden vastgelegd. Dit beleid bouwt verder op de eerdere beslissingen van de Vlaamse Regering met betrekking tot signaalgebieden.

Om eigenaars snel duidelijkheid en rechtszekerheid te kunnen geven over toekomstige bouwmogelijkheden binnen de signaalgebieden was er nood aan een afdwingbare oplossing op korte termijn. Tot nu toe werd immers geen vergoeding voorzien wanneer eigenaars geen vergunning tot bouwen krijgen op deze percelen. De procedure voor de aanduiding van watergevoelige

openruimtegebieden die in dit decreet voorzien wordt, zorgt voor deze oplossing. Eigenaars kunnen op basis van een aantal criteria in aanmerking komen voor een vergoeding voor de bestemmingswijziging van hun grond.

Communicatieplan Meerlaagse Waterveiligheid

De concrete acties van het communicatieplan MLWV, inclusief een plan van aanpak, werden op de CIW van 23 juni 2017 goedgekeurd. Om het voorstel van acties te onderbouwen en om later het effect van deze acties te kunnen meten, werd in het voorjaar van 2017 een nulmeting inzake het bewustzijn en de kennis over de MLWV-principes bij gemeenten en burgers gedaan.

In 2018 zal het spel “Hoog water zonder kater” geprofessionaliseerd worden. De website hoogwaterzonderkater.be wordt waar nodig aangepast.

2.2.7.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- PREVENTIE

De studie “Analyse van bouwtechnieken in overstromingsgebied met aandacht voor technische uitdagingen en impact op kostprijs” werd in 2017 afgerond.

De aangepaste kaart overstromingsgevoelige gebieden werd op 25 mei door de bevoegde ministers goedgekeurd.

Het plan van aanpak voor de optimalisatie van de informatieplicht werd uitgerold.

Er werd onderzoek gevoerd naar de aanpassing van de informatieplicht op basis van risicoprofielen. Een eerste aanzet van de pluviale overstromingskaarten werd uitgewerkt. Er werden optimalisaties aan het loket voor de kartering van overstromingsevents uitgevoerd.

De studie “Opmaken vergelijkende SWOT-analyse i.v.m. mogelijke instrumenten om het resiliënt verbouwen van bestaande overstromingsgevoelige gebouwen te faciliteren en te concretiseren” werd afgerond.

In 2018 zal een analyse van de alternatieven van de federale risicozonekaart in relatie tot de verzekeraarbaarheid van gebouwen o.b.v. het restrisico gemaakt worden.

De pluviale overstromingskaarten zullen in 2018 verder in detail uitgewerkt worden. De bedoeling is om de pluviale overstromingsgebieden op deze pluviale overstromingskaarten ook mee te nemen op de watertoetskaart en op de overstromingsgevaarkaarten en -risicokaarten.

Ook zullen de mogelijkheden van het wetgevend kader voor het opzetten van een gegevensuitwisseling met de verzekeringssector onderzocht worden.

- PROTECTIE

In het kader van de verdere uitbouw van intelligente sturing van kunstwerken voor realisatie van optimale benutting van beschikbare waterbergingscapaciteit werd de studie

“Implementatie niet-lineair model predictive control sturingssysteem Demerbekken (L2012S0008X)” afgerond.

- PARAAATHEID

Voor <https://www.waterinfo.be/> werd een gebruikersbevraging opgestart. Het kwalitatief deel werd al afgerond en toegelicht.

In de provincie Antwerpen werd een crisisoefening uitgevoerd. Met de crisisdiensten van de gouverneur werden afspraken gemaakt rond onder meer het organiseren van de crisisoefening, de beschikbaarheid van informatie rond waterlopen en het uitwisselen van contactgegevens. Op basis van de evaluatie van gehouden crisisoefeningen worden de interne noodplannen verder geoptimaliseerd.

In 2017 werd een aantal lopende ORBP-pilootprojecten verdergezet. In december werd aan de CIW een stand van zaken van de pilootprojecten Dender, Kerkebeek en Maarkebeek, van de participatietrajecten Vliet Molenbeek en Zwalm en van de signaalgebieden als onderdeel van een meervoudig gebiedsgericht planningsproces en van de afstemming van ruimtelijke planningsprocessen op de ORBP's voorgelegd, samen met een aantal eerste vaststellingen. Tegen eind 2018 zal een eerste versie van een leidraad voor een gezamenlijke aanpak voor de uitvoering van gebiedsgerichte projecten in lijn met de principes van de meerlaagse waterveiligheid worden uitgewerkt.

b) Bekkenspecifieke acties

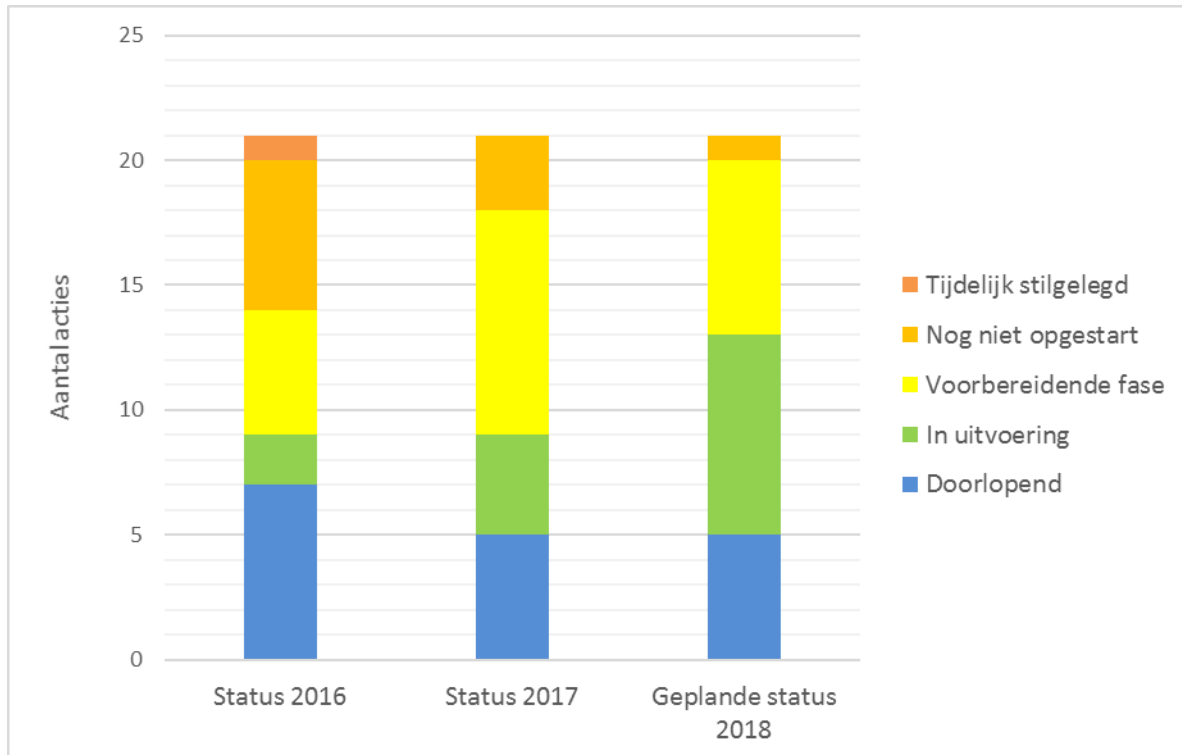
Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 6 is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

2.2.8 MGr 7A: Verontreiniging grondwater

2.2.8.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 17: Uitvoeringsgraad acties MGr 7A Verontreiniging grondwater

Deze maatregelengroep omvat 21 acties, waaronder 11 generieke acties. Uit de grafiek blijkt dat in 2017 net als in 2016 slechts 9 acties in uitvoering of doorlopend zijn: 4 generieke acties betreffende de jaarlijkse monitoring en evaluatie van de toestand en trend en betreffende het terugdringen van de verontreiniging van het grondwater door pesticiden en door andere diffuse verontreiniging zijn doorlopend, de generieke actie waarbij de kwetsbare zones grondwater voor specifieke pesticiden gebiedsdekkend worden aangeduid, is in uitvoering. Het uit deze studie resulterend instrument zal in 2018 gebruikt worden voor berekening van de grondwaterkwetsbaarheid voor de meest gebruikte stoffen, alsook de ontwikkeling van een visie/strategie om resultaten te gebruiken (beleidsondersteunend, sensibiliserend, ...) en zit dus in voorbereidende fase. De grondwatersysteemspecifieke actie rond sanering en beheersing verontreiniging van grondwater door de puntbronnen is nog steeds in uitvoering en zal ook in 2018 nog doorlopen.

De 3 grondwatersysteemspecifieke acties met betrekking tot het grensoverschrijdend intra-Belgisch overleg, alsook het overleg met Nederland en Frankrijk zijn in uitvoering of worden als doorlopend gezien.

Naast de hiervoor vermelde actie zijn er nog 9 acties in een voorbereidende fase, wat voor 1 actie een vertraging betekent. 3 acties tenslotte zijn in 2017 nog niet opgestart, waarvan 1 actie vertraging heeft opgelopen, maar waarvoor in 2018 de voorbereiding wordt opgestart. In 2018 zal nog slechts 1 actie niet zijn opgestart omdat de afronding van ondersteunende studies pas in 2019 voorzien is.

2.2.8.2 In de kijker

Met als doelstelling “saneren en beheersen van verontreiniging van grondwater door puntbronnen” binnen het Centraal Kempisch Systeem (en deels ook binnen het Maassysteem), wordt specifiek actie ondernomen om de zinkassen op niveau van de gemeenten Overpelt, Neerpelt, Lommel, Balen, Mol, Dessel, Ham, Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Peer, Leopoldsburg en Bocholt te verwijderen. Voor meer info zie www.ovam.be/verwijdering-zinkassen. In de ruime omgeving rond de Smelters van Balen en Overpelt (9 km zone) werden er in 2017 bij particulieren, scholen of jeugdverenigingen geen zinkassen verwijderd, maar er hebben zich wel nog twee scholen aangemeld waar mogelijk zinkassen aanwezig zouden zijn. In 2018 zal er bij deze scholen door middel van een terreinbezoek, een inventarisatie van de mogelijk aanwezige zinkassen worden gedaan. In 2018 zal in de enige overblijvende gemeente die deel uitmaakt van de ruime omgeving, nl. Bocholt (Maassysteem), de aanmeldingsperiode voor het verwijderen van zinkassen bij particulieren worden gelanceerd. Vermoedelijk zal in 2018 ook de inventarisatie hiervan gebeuren.

2.2.8.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- DE KWALITEIT VAN HET GRONDWATER VERBETEREN (PESTICIDEN)

(7A_C_0003, 7A_C_0004, 7A_C_0005, 7A_C_0006)

In het kader van de prioritering van de te onderzoeken pesticiden en onderzoek naar het gebruik ervan, gebeurde in 2015 een evaluatie van de te meten pesticiden op het ruwe water en is er sinds 2016 een nieuwe lijst van de minimaal door de drinkwatermaatschappijen te meten pesticiden. Een eerste evaluatie van deze pesticiden gebeurde in 2017 op basis van risico-inschatting en risico-evaluatie.

In 2017 werd ook een bevraging gedaan naar particulier pesticidegebruik en de studieopdracht voor de kartering van de kwetsbaarheid van het grondwater voor specifieke pesticiden werd afgerond. Met het resulterende instrument kunnen we in 2018 aan de slag voor de bepaling van de kwetsbaarheid van grondwater voor de meest gebruikte pesticiden en hun afbraakproducten en de ontwikkeling van een strategie om deze resultaten beleidsondersteunend en /of sensibiliserend te gaan gebruiken.

- DE KWALITEIT VAN HET GRONDWATER VERBETEREN (DIFFUSE BRONNEN)

(7A_D_0005, 7A_D_0007, 7A_D_0008)

De gegevensverzameling met betrekking tot kwaliteitsaspecten van het grondwater om onderbouwde toestandsbeoordelingen en trendanalyses te kunnen doen, loopt. Op basis van deze gegevens, beoordelingen en analyses zal in 2018-2019 een streefbeeld voor de chemische toestand van de grondwaterlichamen bepaald worden (gap-analyse) en zullen de nog te nemen maatregelen om de goede chemische toestand te bereiken duidelijk moeten worden.

Met de case voor het Netebekken in het kader van de studieopdracht “Tijdsafhankelijke modellering van freatische aquifers voor het begroten van de impact van grondwaterbeheer op het afvoergedrag van waterlopen” die in 2018 afgerond zal zijn, zullen we mogelijk ook een beeld krijgen omtrent de kwalitatieve impact van grondwater op met grondwater geassocieerde oppervlaktewateren of op GWATES.

b) Onderzoek

(7A_E_0002, 7A_E_0003, 7A_E_0004, 7A_E_0006)

De geostatistische analyse van de grondwaterkwaliteitsgegevens loopt via de halfjaarlijkse monitoringcampagnes waarin kwaliteitsgegevens verzameld worden, die vervolgens statistisch verwerkt en geïnterpreteerd worden. Om dit vlotter te laten verlopen, werd in 2017 gestart met het opstellen van een concept en werkwijze tot automatisering van de keuring van de grondwaterkwaliteitsgegevens om deze in 2018 te optimaliseren. Er wordt ook nagegaan hoe de geochemische beoordeling en trendanalyse op een semi-automatische manier kan worden berekend.

De actie “Onderzoek naar de geochemische processen van het systeem” is ook in 2017 nog niet opgestart, maar in 2018-2019 zullen na de beoordeling van de chemische toestand van de grondwaterlichamen in het kader van de tussentijdse evaluatie, parameterspecifieke en/of grondwaterlichaamspecifieke onderzoeken naar geochemische processen in het grondwater opgestart worden. Dit moet ook input geven voor het opstellen van het streefbeeld aangaande de kwaliteit van het grondwater.

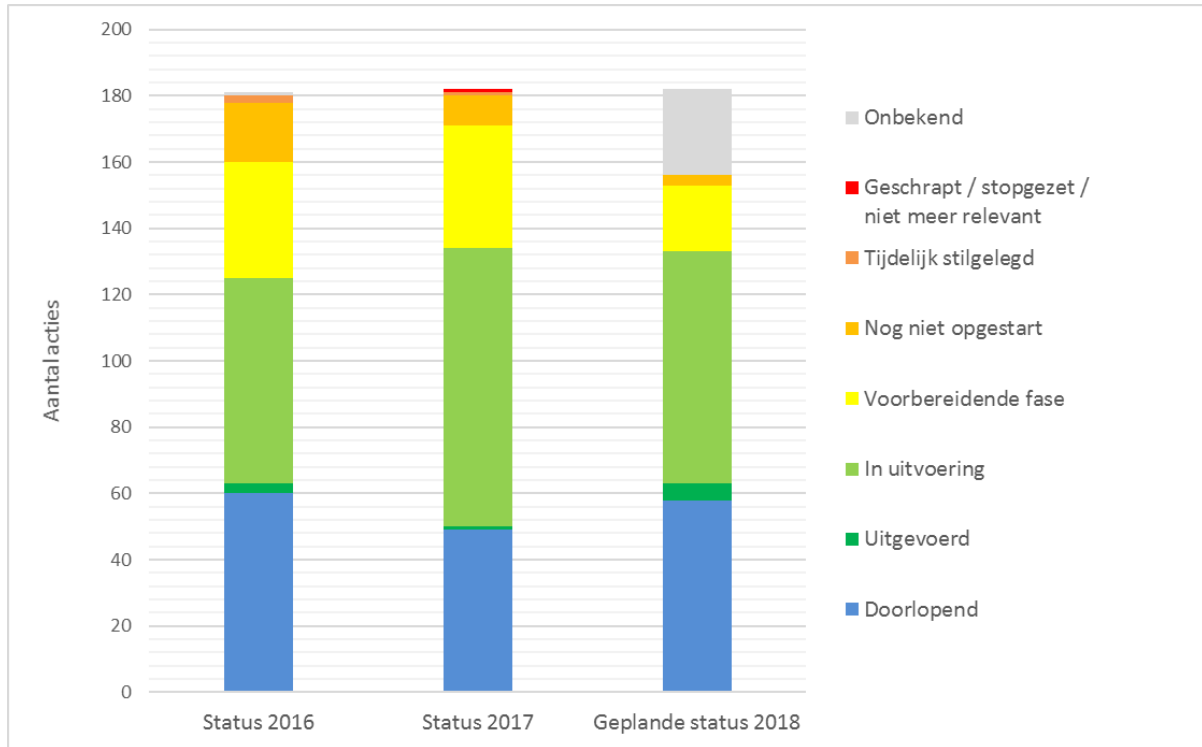
c) Grondwatersysteemspecifieke acties

Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de grondwatersysteemspecifieke acties van MGr 7A is terug te vinden in de overzichtstabel. Het grondwatersysteemspecifieke deel van het WUP gaat dieper in op de stand van zaken van de grondwatersysteemspecifieke acties.

2.2.9 MGr 7B: Verontreiniging oppervlaktewater

2.2.9.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 18: Uitvoeringsgraad acties MGr 7B oppervlaktewater

Maatregelengroep 7B omvat 182 acties, waarvan 42 generieke. Ongeveer de helft van deze generieke acties zijn doorlopende acties. Het merendeel van de acties is opgestart of in voorbereiding. Het aantal nog niet opgestarte acties is beperkt (9, waarvan slechts 1 generieke). Voor 13 acties (waarvan 2 generieke) wordt vertraging gerapporteerd. Er werden 2 nieuwe acties opgenomen via het WUP 2017.

2.2.9.2 In de kijker

1m teeltvrije zone langs waterlopen

In het najaar van 2017 nam minister Joke Schauvliege proactief een extra maatregel in het kader van MAP 5 omwille van de stagnatie van de waterkwaliteitsverbetering. De controlebevoegdheid van de toezichthouders van de Mestbank werd uitgebreid in functie van een effectievere controle op het naleven van de 1-meter teeltvrije zone langs waterlopen.

Het decreet Integraal Waterbeleid bepaalt dat geen bodembewerkingen mogen plaatsvinden tot op 1 meter afstand vanaf de bovenste rand van het talud van alle oppervlaktewaterlichamen. Samen met het verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen en het verbod op het gebruik van meststoffen (uitgezonderd bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing) ontstaat een strook van 1 meter die geen oogstbare teelt kan voortbrengen, een zogenaamde 'teeltvrije zone'.

Op het terrein blijkt die teeltvrije zone nog niet langs alle waterlopen aanwezig. Sinds begin 2018 controleren de toezichthouders van de Mestbank daarom ook de teeltvrije zone langs de waterlopen in de afgebakende focusgebieden.

2.2.9.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- INDUSTRIËLE PUNTBRONNEN

(7B_A_001, 7B_A_002, 7B_A_003, 7B_A_004, 7B_A_005)

Het merendeel van deze acties betreft doorlopende acties. In 2017 werden 1117 vergunningsaanvragen geadviseerd.

Voor de omzetting van BBT- en BREF-studies is het streefdoel om deze binnen de 2 jaar om te zetten in de sectorale voorwaarden.

In 2017 werd de bijgestuurde aanpak van de bodemsaneringsdossiers ten gevolge van nieuwe wetgeving inzake lozing van bedrijfsafvalwater op RWZI en de nieuwe milieukwaliteitsnormen inzake oppervlaktewater geïmplementeerd in de standaardprocedure bodemsaneringsprojecten van 2017.

Het nieuwe testprotocol voor acute toxiciteit werd in 2017 verder gevalideerd en opgenomen in een aantal vergunningen. De Europese initiatieven werden ondersteund en mee opgevolgd.

In de loop van 2017 is de nieuwe procedure van de omgevingsvergunning gefaseerd van start gegaan voor de provincies en op 01/01/2018 zijn ook alle gemeentes ingestapt in de nieuwe procedure. Het evaluatiesysteem voor de permanente vergunningen is pas gestart vanaf 01/01/2018. In 2018 zal vooral de methodiek uitgewerkt worden voor het selecteren van bedrijven waarvan de vergunning moet herzien worden in functie van de draagkracht van het ontvangende oppervlaktewater.

- CALAMITEITEN

(7B_B_0001)

Doorlopend wordt via het opleggen van calamiteitenbekkens/noodaansluitingen via de vergunning bij risico-bedrijven en het afsluiten van saneringsovereenkomsten met Aquafin inzake noodaansluiting het aantal calamiteiten en hun impact beperkt.

- INDUSTRIËLE PUNTBRONNEN (GEVAARLIJKE STOFFEN)

(7B_C_0001, 7B_C_0005)

Het uitvoeren van een programma ter reductie van gevaarlijke stoffen via het instrument vergunningen is een doorlopende actie die concreet wordt uitgewerkt bij de vergunningsadvisering. De milieukwaliteitsnormen worden op regelmatige basis herzien.

In 2018 zal een beperkte meetcampagne worden uitgevoerd bij tandartsen die de BBT inzake amalgaanafscheiders toepassen. Op basis van de resultaten zal een BBT gerelateerde emissiegrenswaarde voor kwik in tandartspraktijken worden voorgesteld.

In 2017 werd aandacht gevraagd voor PFOS in de BREF Afvalverwerking. Dit heeft concreet geleid tot een monitoringverplichting voor PFOS in afvalwater. Bij de volgende herziening van de BREF zal op basis van de gegenereerde meetgegevens een BBT gerelateerde emissiegrenswaarde worden vastgelegd. Verder zal bij de vergunningsverlening worden nagegaan of het PFOS gebruik toegelaten is onder REACH (ten gevolge van de nieuwe restricties van ChromiumVI onder REACH).

- DIFFUSE VERONTREINIGING NUTRIËNTEN (LAND- EN TUINBOUW)

(7B_D_0025, 7B_D_0027, 7B_D_0028, 7B_D_0029, 7B_D_0031, 7B_D_0037, 7B_D_0042, 7B_D_0056, 7B_D_0057, 7B_D_0058, 7B_D_0059)

In 2017 droegen o.a. vergroeningsmaatregelen van het GLB, agromilieu-klimaatmaatregelen, beheerovereenkomsten en investeringssteun in kader van het PDPO III bij tot het verminderen van erosie en het verminderen van de emissies van nutriënten vanuit de landbouw naar het oppervlaktewater.

Uitvoering van de acties in het kader van MAP 5:

In 2017 werd "hoge P-beschikbaarheid" de referentieklaas. Landbouwers krijgen de mogelijkheid met een bodemanalyse aan te tonen dat de P-beschikbaarheid van hun percelen tot een andere klas behoort. Vanaf 2018 worden alle percelen waarvoor geen P-analyse beschikbaar is als percelen met een hoge P-beschikbaarheid beschouwd.

In 2017 werden 341 focusbedrijven categorie 2 aangeduid en 99 focusbedrijven categorie 3.

De dienst Bedrijfsadvies van de VLM begeleidt landbouwers, individueel of in groep. In 2017 werden 375 landbouwers begeleid via een bedrijfsbezoek.

In de periode 2015-2017 liep een wetenschappelijk onderzoeksproject naar de onderbouwing van de stikstofbemestingsnormen in de groenteteelt, waarvan de resultaten eind 2018 beschikbaar zullen zijn.

In de periode 2016-2017 zijn er 1.555 bedrijfsdoorlichtingen opgestart, waarvan 1.178 afgerond en 377 in uitvoering. Ondertussen is MAP6 in voorbereiding. Begin 2019 moet het plan in werking zijn

In 2017 werd een deskstudie opgestart met het oog op het exploreren van de verdere verbetermarge op het vlak van de voedersamenstelling en de voederefficiëntie voor varkens en pluimvee. Het eindrapport wordt opgeleverd in 2018.

- VERONTREINIGING GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN (LAND- EN TUINBOUW)

(7B_E_0002, 7B_E_0003, 7B_E_0004, 7B_E_0016, 7B_E_0017, 7B_E_0018)

In 2017 werd het verplichte gebruik van minimaal 50% driftreducerende doppen op veld- en boomgaardspuiten ingevoerd.

Op de bijscholingen en de basiscursussen in het kader van de fytolicensie werd ruime aandacht besteed aan Integrated Pest Management (IPM). Op 1 december 2016 waren er 52.393

fytolicentiehouders in Vlaanderen. In 2017 werden bijkomend 12.652 bedrijven IPM gecertificeerd.

In het kader van de VLIF-investeringssteun voor de aanleg van een vul- of spoelplaats of zuiveringstelsel (gewasbeschermingsmiddelen) werden 10 aanvragen gesubsidieerd.

In 2017 vroegen 450 landbouwers voor in totaal 6.321 ha steun aan voor de omschakeling naar en voortzetting van de biologische productiemethode.

- VERONTREINIGING PESTICIDEN (OPENBARE/COMMERCIELE ACTIVITEITEN)

(7B_F_0001)

In 2017 is een bevraging over de perceptie van het onderhoud van het openbare domein en het beleid ten aanzien van pesticiden uitgevoerd en werd een netwerkkaart met goede voorbeelden gelanceerd. Voor deze sensibilisatie werd samengewerkt met de VVOG.

Er wordt een nieuwe bevraging gepland over het pesticidegebruik bij bedrijven.

- VERONTREINIGING PESTICIDEN (BURGERS)

(7B_G_0001)

Sensibilisatie rond en promotie van pesticidevrij beheer bij burgers gebeurde via "mijn gifvrije tuin" en artikels i.s.m. Velt. Verder werd de website "mijn gifvrije tuin" geüpdatet. In 2017 werd een bevraging rond pesticidegebruik en tuinonderhoud bij burgers uitgevoerd. De resultaten werden in een rapport gebundeld. De communicatie via een inzamelingsactie van pesticiden op containerparken werd verder voorbereid. Sensibilisering via tuincentra gebeurde via het charter duurzame tuincentra.

- WATERZUIVERING VERDER UITBOUWEN EN OPTIMALISEREN

Screening niet-uitgevoerde projecten uit acties maatregelenprogramma 1e SGBP (actie 7B_I_117)

In het najaar 2016 werd een bevraging aan de gemeenten en rioolbeheerders gericht om de laatste stand van zaken m.b.t. niet uitgevoerde GIP-projecten uit het SGBP 2009-2015 te verkrijgen. Uit de analyse van de bevraging blijkt dat 150 van de 400 gescreende projecten uitgevoerd of in uitvoering zijn. Daarnaast werd een deel van de projecten overgeheveld naar het lokaal pact en werd onderzoek gevoerd naar de aard van de verträgen.

Stand van zaken GUP-projecten met prioriteit 2 en met prioriteit 3 of 4 die gelegen zijn in SPG en waarbij wordt bijgedragen aan de instandhoudingsdoelstellingen (actie 7B_I_113)

De actie heeft betrekking op 32 projecten gelegen in 16 gemeenten. 8 projecten werden intussen opgenomen op een opgedragen GIP/OP. Voor een 11-tal projecten werden ook subsidieaanvragen ingediend. Actieve participatie en initiatief van de gemeente/rioolbeheerder blijft noodzakelijk.

Stand van zaken i.v.m. inventarisatie en visieontwikkeling vakantieverblijven (actie 7B_I_114)

In het najaar van 2016 werd een bevraging gericht aan gemeenten en rioolbeheerders voor de inventarisatie van weekendverblijven, gebaseerd op een lijst van vakantieverblijven gekend bij de VMM (voor 265 gemeenten). In totaal werd van 200 gemeenten een antwoord ontvangen.

In de loop van 2017 werd van 120 gemeenten een eerste evaluatie uitgevoerd. Een belangrijke conclusie is dat een correcte toepassing van de wetgeving noodzakelijk is.

b) Onderzoek

(7B_K_003, 7B_K_004, 7B_K_005, 7B_K_0019, 7B_K_0021, 7B_K_0022, 7B_K_0023, 7B_K_0024)

Een pilootproject over verwijdering van micropolluenten zal worden vormgegeven op de RWZI van Aartselaar. Deze werd geselecteerd omdat deze RWZI een relatief grote impact heeft op oppervlaktewater en omdat er voldoende ruimte beschikbaar is om testinstallaties te plaatsen. De bedoeling is om verschillende pilootinstallaties voor verdergaande zuivering uit te testen (na literatuuronderzoek) op gebied van verwijdering van micropolluenten en hier een meetprogramma aan te koppelen. In 2018 wordt de piloot Aartselaar verder uitgewerkt in het kader van het OP. Dit moet zeker ook nog budgettair verder bekeken worden. De eerste afspraken in verband met de nulmeting worden gemaakt, er dient een lijst van relevante parameters opgemaakt te worden.

Het onderzoek naar inzicht van potentieel problematische gevaarlijke stoffen m.b.t. hun aanwezigheid in oppervlaktewater, de belangrijkste emissiebronnen en de effecten (van maatregelen) op de verschillende biologische kwaliteitselementen is een doorlopende maatregel om de inzichten in deze problematiek te verhogen. Er werd in 2017 een rapport opgesteld inzake het voorkomen van pesticiden in oppervlaktewater, aan de innamepunten van drinkwaterwinningen, in waterbodems, in biota en in lozingen van bedrijven en RWZI, en dit gebaseerd op metingen uitgevoerd in 2015 en 2016. Tevens werd een studie uitbesteed inzake het voorkomen van antibiotica uit de veehouderij in mest, die na uitrijden potentieel in oppervlaktewater kunnen terechtkomen. Daarnaast zijn analyses uitgevoerd in oppervlaktewater voor de Watch List-stoffen. Ook werd de emissie-inventaris WEISS verder uitgebouwd: er werd een extra jaar (2016) toegevoegd aan WEISS, en verschillende bronnen werden geactualiseerd. De emissie-inventaris WEISS zal eveneens verder uitgebouwd worden volgens planning.

Verscheidene potentieel problematische gevaarlijke stoffen zijn in de mate van het mogelijke opgenomen in het meetprogramma 2018, rekening houdend met de budgettaire beperkingen. Er wordt een rapport opgesteld inzake de aanwezigheid van neonicotinoïden in oppervlaktewater, gebaseerd op metingen tot en met 2017. Er wordt tevens een rapport opgesteld inzake de aanwezigheid van metalen in oppervlaktewater, gebaseerd op metingen tot en met 2017.

Het in kaart brengen van achtergrondconcentraties en/of biobeschikbaarheid van zware metalen in oppervlaktewater is een doorlopende maatregel met als doel de kennis te verhogen. Inzake de biobeschikbare fractie van metalen in oppervlaktewater werd in 2017 het softwaremodel PNEC-PRO verkennend uitgetest voor de beschikbare metalen en worden de nieuwe inzichten op Europees vlak opgevolgd. Het onderzoek rond de biobeschikbare fractie van metalen in oppervlaktewater loopt verder in 2018.

Er werd een samenwerking opgezet tussen de bevoegde instanties en de fytosector om een representatief beeld te krijgen van de aanwezigheid van (nieuwe) pesticiden en metabolieten in grondwater en oppervlaktewater, inclusief de kwetsbare waterwinningen voor de productie van drinkwater.

In 2017 liepen er verschillende onderzoeksprojecten ter onderbouwing van het mestbeleid.

Het onderzoek naar de doelafstand voor N en P in functie van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water bestaat in een eerste fase uit de opmaak van een maximale actielijst.

Tools en modellen voor de onderbouwing van fosforemissiereductie naar oppervlaktewater uit de landbouw zijn een bemestingsallocatiemodel (BAM) en een landbouwemissiemodel (NEMO).

In 2017 werd voor het BAM de functionele analyse afgewerkt en werd een project opgestart voor de ontwikkeling van een nieuw model met toepassing van de MAP5 bemestingsregels. De code van NEMO werd geoptimaliseerd.

In het kader van het verhogen van de efficiëntiewinsten voor de saneringsinfrastructuur werd in 2017 verder gewerkt aan de opmaak van een multi-criteria-analyse voor de saneringsprojecten. In een eerste stap werd de milieu-impacttoetskaart geactualiseerd. Elk project zal beoordeeld worden op zijn doelstelling en projecten die aan meerdere doelstellingen voldoen, zullen een hoger belang krijgen. Er zal nadien ingezet worden op de prioritaire uitvoering van projecten met een meervoudige doelstelling.

c) Bekkenspecifieke acties

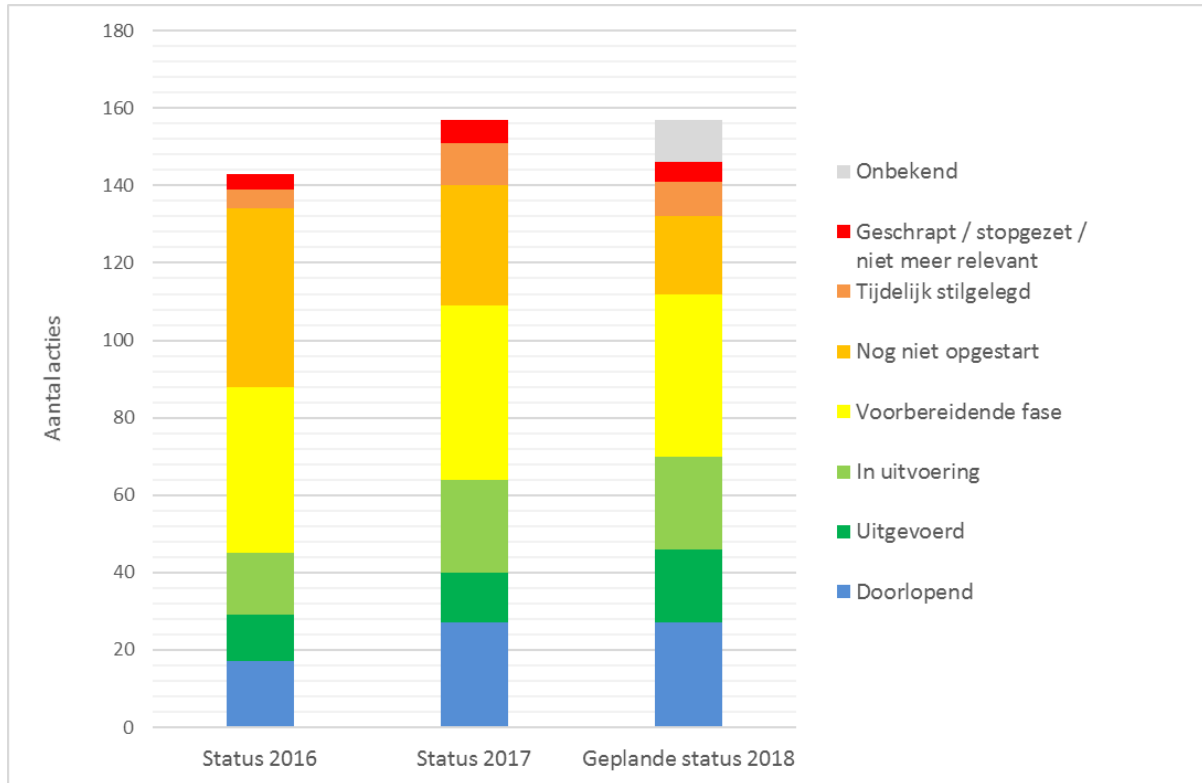
Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 7B is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

De beschrijving van de geactualiseerde zoneringsplannen en de beschrijving van de voortgang en planning/voortuitblik voor acties mbt de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen zijn opgenomen in het deel WUP "Geactualiseerde ZPn & GUPs"

2.2.10 MGr 8A: Hydromorfologie

2.2.10.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 19: Uitvoeringsgraad acties MGr 8A Hydromorfologie

Maatregelengroep 8A omvat 157 acties, waarvan 5 generieke. 13 gebiedsspecifieke acties zijn reeds uitgevoerd. 51 acties zijn doorlopend of in uitvoering. 45 acties zitten in de voorbereidende fase en 31 moeten nog opgestart worden. 11 gebiedsspecifieke acties zijn tijdelijk stilgelegd en 6 gebiedsspecifieke stopgezet. Voor 11 gebiedsspecifieke acties wordt vertraging gerapporteerd. 8 nieuwe acties werden opgenomen via het WUP 2017.

2.2.10.2 In de kijker

(4B_E_0275)

De Zwarte Beek in Limburg is een van de ecologisch meest waardevolle waterlopen van Vlaanderen. Toch bleken ook daar, in het kader van de Europese kaderrichtlijn Water, werken nodig om de waterkwaliteit en het visbestand te verbeteren. Het afwaartse gedeelte van de Zwarte Beek werd in het verleden rechtgetrokken en door stuwen te bouwen ging het contact tussen de waterloop en haar vallei verloren. Daarom is in 2016 een groot structuurherstelproject gestart dat in 2017 werd voltooid. In totaal werden dertig meanders hersteld. Het traject van de Zwarte Beek wint zo maar liefst 850 meter.

De Zwarte Beek kreeg haar stromende karakter terug. De afwisseling tussen binnen- en buitenbochten zorgt voor variatie in stroomsnelheid, erosie en sedimentatie. De hermeandering scherpt het zelfzuiverend vermogen van de beek aan waardoor de waterkwaliteit erop vooruitgaat. En dat creëert nieuwe kansen voor 'stroomminnende' vissoorten, zoals kopvoorn en serpeling, en andere planten en dieren die in en aan het water gedijen. Daarnaast werden een aantal stuwen aangepast zodat vissen er kunnen passeren: vanaf de monding in de Demer kunnen ze nu heel de Zwarte Beek bereiken. Naast een verbetering van de structuur van de waterloop, zorgde het project er tot slot voor dat de vallei op een natuurlijke manier meer water kan bergen.

2.2.10.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- BESTRIJDING INVASIEVE SOORTEN

(8A_A_0012)

In 2017 werd een handleiding uitgewerkt voor de beheersing van overlast veroorzaakt door Chinese wolhandkrabben. In de handleiding staan een aantal mitigerende maatregelen die door lokale besturen en waterbeheerders kunnen genomen worden.

In uitvoering van de Europese Verordening Nr. 1143/2014 inzake invasieve exoten moeten de lidstaten de prioritaire introductieroutes van relevante invasieve exoten op hun grondgebied in kaart brengen en actieplannen uitwerken voor elke route. In opdracht van het Vlaams, Waals en Brussels Gewest en de federale overheid heeft een studiebureau ontwerp-actieplannen voorgesteld voor de introductieroutes 'zoet water' (inclusief geconnecteerde waterwegen, visserijuitrusting, scheepsrompen en scheepvaart) en 'aquacultuur' (inclusief transport van kweekvis). De uiteindelijke uitwerking van de actieplannen gebeurt door het nationaal secretariaat voor invasieve exoten. Er zal een onderscheid gemaakt worden tussen dwingende (bv. aanpassing wetgeving) en niet-dwingende acties.

- HERSTEL VISPOPULATIES

(8A_B_0001)

Op 15 december 2017 stelde de minister van Omgeving het soortenbeschermingsprogramma (SBP) voor beekprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper vast. Dit plan biedt een kader om voor de meest gevoelige vissoorten een doelgericht en versneld herstel van hun leefgebieden te realiseren binnen de budgetten die de waterbeheerders al hadden voorzien in het kader van de stroomgebiedbeheerplannen. Het SBP bevat een actieplan op Vlaams niveau en voor drie van de in totaal 21 waterloopclusters die in dit kader werden afgebakend (bovenlopen van de Grote Nete, bovenlopen van de Vlaamse Ardennen en Dommel-Warmbeek). Het SBP heeft een looptijd van 5 jaar. De voortgang zal jaarlijks geëvalueerd worden door de CIW.

In 2017 werd het onderzoek naar het voortplantingssucces van uitgezette kwabaal en naar de effectiviteit van kunstmatig aangelegde paairiffles voor stroomminnende vissoorten (kopvoorn, serpeling, ...) voortgezet. Ook werden de resultaten van het onderzoek naar de

potenties van een tiental waterlopen voor uitbreiding van het areaal van beekprik via opkweek en herintroductie gepresenteerd.

Krachtens de Palingverordening van 2007 dienden alle lidstaten een palingbeheerplan op te maken om er voor te zorgen dat op termijn minstens 40% van de zilverpaling de open zee kan bereiken om zich voort te planten. In het kader van het Belgisch palingbeheerplan wordt de uittrek van zilverpaling en de intrek van glasaal ter hoogte van het pompemaal Veurne-Ambacht gemonitord.

In 2018 zal in het kader van het bovenvermeld SBP een actieplan opgemaakt worden voor de clusters 'Bovenlopen Kleine Nete en Wamp', 'Abeek en Bosbeek', 'Mombeek en Munsterbeek' en 'Dijlebekken ten zuiden van Leuven'. Deze vier waterloopclusters overlappen voor een groot deel met speerpuntgebieden. Ook de monitoring van het pompemaal Veurne-Ambacht en het onderzoek naar het voortplantingssucces van kwabaal en de leefgebiedpotenties van waterlopen voor beekprik worden voortgezet in 2018.

- DE STRUCTUURKwaliteit VAN DE WATERLOPEN VERHOGEN

(4B_E_0143, 4B_E_0157, 8A_D_0029, 8A_D_0064, 8A_D_0068, 8A_D_0099)

Een update van de belangrijkste structuurherstelprojecten en saneringen van vismigratieknelpunten is te vinden onder het kopje f) IHD-gerelateerde acties van maatregelengroep 4B.

Uit de eerste evaluatie van de proefprojecten voor de realisatie van oeverzones bleek dat het essentieel is dat er eerst een concrete visie wordt uitgewerkt. Die visie is immers bepalend voor de keuze van het instrument waarmee de oeverzone gerealiseerd wordt. In 2017 werd gestart met de uitwerking van een visie (streefbeeld) voor de oeverzones langs de Desselse en de Zwarte Nete.

In 2018 wordt gestart met de uitwerking van een concreet toepassingskader voor oeverzones. Afhankelijk van de beoogde functies van een oeverzone moeten bepaalde inrichtingskeuzes gemaakt worden of instrumenten ingezet worden. Het toepassingskader zal duidelijk maken welke types oeverzones in welke situaties aangewezen zijn en hoe deze gerealiseerd kunnen worden.

b) Bekkenspecifieke acties

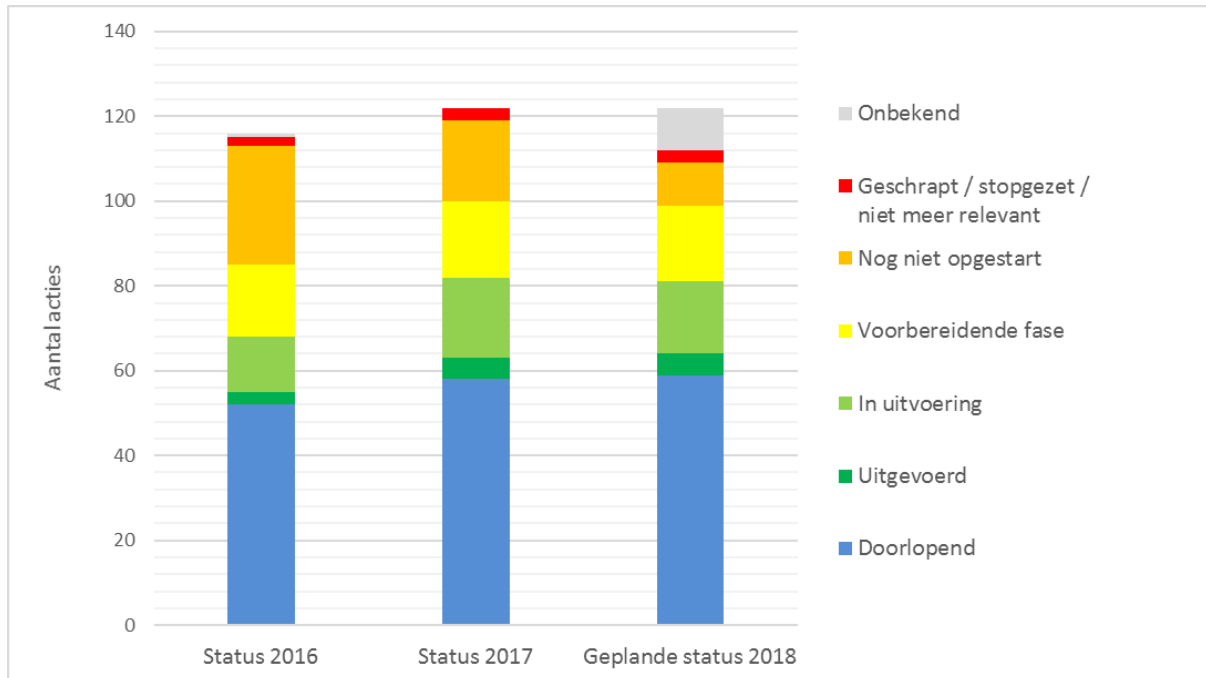
Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 8A is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

2.2.11 MGr 8B: Waterbodems

2.2.11.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 20: Uitvoeringsgraad acties MGr 8B Waterbodems

Maatregelengroep 8B omvat 122 acties, waarvan 20 generieke acties. 5 acties (waarvan 1 generieke) zijn reeds uitgevoerd, 77 acties lopen door of zijn in uitvoering, 18 acties zijn in de voorbereidende fase en evenveel acties zijn nog niet opgestart. 3 acties (waarvan 1 generieke) zijn stopgezet. Voor 3 acties (waarvan geen enkele generieke) wordt vertraging gerapporteerd. 1 nieuwe actie werd opgenomen via het WUP 2017.

2.2.11.2 In de kijker

Conceptnota "Naar een integraal sediment- en waterbodembeheer"

In december 2017 hechtte de CIW haar goedkeuring aan de conceptnota "naar een integraal sediment- en waterbodembeheer". De conceptnota bundelt een aantal grote thema's en heeft tot doel helder te communiceren met de regering.

De hoofddoelstelling is om een holistisch en integraal sediment- en waterbodembeheer te voeren (governance). Concreet wordt dit vertaald in de vier doelstellingen:

- PREVENTIE: Reduceren van sedimentaanvoer en terugdringen van verontreinigingsbronnen
- HERSTEL: Sedimentkwantiteit in de waterloop beheren en de waterbodemkwaliteit verbeteren
- DUURZAAM GEBRUIK: Het hergebruik van bagger- en ruimingsspecie vergroten
- KENNIS: Kennisopbouw en gegevensontsluiting

In de conceptnota worden voor elk van deze beleidsmatige doelstellingen concrete oplossingsrichtingen op hoofdlijnen voorgesteld.

Sedimentbeheerconcept voor het Scheldestroomgebiedsdistrict opmaken

In juni 2017 hechtte de CIW haar goedkeuring aan de opmaak van een sedimentbeheerconcept voor het Scheldestroomgebiedsdistrict. Dit sedimentbeheerconcept van het Scheldestroomgebiedsdistrict zal als opstap dienen om het deel Sediment en Bagger- en Ruimingsspecie van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 voor te bereiden. In oktober 2017 stuurde de CIW een brief naar de ISC en VNSC met de vraag om hun medewerking hieraan te verlenen.

In 2018 zal een bestek voor de opmaak van het sedimentbeheerconcept uitgeschreven en gegund worden. Er zal met VNSC en ISC verder overleg gebeuren om te bekijken hoe ook de rest van het stroomgebiedsdistrict betrokken kan worden bij de opmaak van het sedimentbeheerconcept.

2.2.11.3 Voortgang en Planning & vooruitblik

a) Generieke acties

- EROSIE EN SEDIMENTAANVOER TEGENGAAN ALS EERSTE STAP

Sinds januari 2017 wordt het sedimentmodel verder ontwikkeld. Er zijn nog belangrijke verbeteringen nodig om de sedimentaanvoer naar de waterlopen correct te kunnen modelleren. Hiertoe werden eind 2017 samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met respectievelijk het AIV en de KUL. Ook zal er verder werk gemaakt worden van de verfijning van de gewas- en bedrijfsvoeringsfactor, zullen de inputdata nog verder op punt gesteld worden en zullen modelresultaten getoetst worden aan terreinkennis. Bovendien zal de gebruiksvriendelijkheid verbeterd worden. Om verspreiding in de waterloop van verontreinigd sediment te modelleren zal in 2018 verder onderzoek naar inpassing in het te ontwikkelen sedimentbalansmodel gebeuren en zullen praktische meettechnieken (op het veld) onderzocht en toegepast worden.

Er is verhoogde financiële steun van 30 % voor de aankoop van 6 types machines ter voorkoming van bodemerosie. Er werden in 2017 168 aanvragen ingediend voor de aankoop van machines ter voorkoming van bodemerosie waarvan er 149 geselecteerd zijn. Als ook de investeringen ter voorkoming van bodemverdichting worden meegenomen dan gaat het om 368 aanvragen waarvan er uiteindelijk 331 geselecteerd werden. De geselecteerde investeringen van 2017 komen overeen met een subsidiebedrag van 1.462.941 € (steunpercentage van 30 %, inclusief investeringen ter voorkoming van bodemverdichting).

Verschillende demonstratieprojecten rond erosiebestrijding in de landbouw werden uitgevoerd. Ook op verschillende studiedagen werd toelichting gegeven over erosiebestrijding. Erosie is ook als een afzonderlijk katern opgenomen in de Praktijkids Water, met als hoofddoel sensibiliseren. Op plattelandsTV werd een reportage getoond over erosiebestrijding. Via de erosiecoördinatoren en bedrijfsplanners werd ingezet op sensibilisering over erosiebestrijding, ikv gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen en beheerovereenkomsten.

- DE WATERBODEMKWALITEIT VERBETEREN DOOR DUURZAAM SANEREN VAN VERONTREINIGDE WATERBODEMS

Tegen eind 2018 zullen de voorlopige kaarten van de hotspots met waterbodemerontreiniging opgemaakt worden. In 2017 werd veldwerk t.h.v. potentiële hotspots met waterbodemerontreiniging in Vlaanderen uitgevoerd. In 2018 zal een bijsturing ifv de resultaten van deze eerste fase gebeuren. Er zal verder onderzoek gevoerd worden van potentiële hotspots in de verschillende provincies met bijkomende aandacht voor opkomende stoffen en prioritaire stoffen.

In 2018 zal de analyse van opkomende stoffen van start gaan. Er zullen minimum 2 beken bemonsterd worden. In het najaar wordt een internationale workshop georganiseerd rond opkomende stoffen.

In functie van het bijsturen van de ontwerp standaardprocedure waterbodemonderzoek werd in 2017 onderzoek gevoerd op de Grote Calie. In 2018 zullen op de Grote Calie ecotoxtesten uitgevoerd worden en er zal een risico-evaluatie gemaakt worden.

Er was in 2017 juridische ondersteuning bij verschillende cases om na te gaan wat de toepassingsmogelijkheden zijn van de nieuwe regeling rond saneringsplicht bij waterbodemerontreiniging (gewijzigd bodemdecreet). In 2018 worden de juridische standpunten gebundeld.

In 2018 zullen studies rond de beoordeling van waterbodemerontreiniging en rond waterbodemsaneringstechnieken worden opgestart.

Een optimalisatie van het sedimentmeetnet op de bevaarbare waterlopen werd uitgevoerd waarbij de meetinspanningen zo goed mogelijk worden afgestemd met de huidige onderzoeksvragen. In 2018 worden extra sedimentmeetpunten (o.b.v. continue turbiditeit) in getijdengebied geplaatst in Weert en Boom, in 2019-2020 ook in Dendermonde en Tielrode.

Er wordt een prototype van kennissysteem voor sediment ontwikkeld om alle waterbodemegegevens samen te brengen. In 2018 zal dit prototype klaar zijn en zal dit voorgesteld worden aan de waterloopbeheerders.

Binnen een aantal integrale projecten werd ook aandacht aan waterbodems besteed. Tijdens het gebiedsgericht thematisch overleg (GTO) over de Blankaart werd de aandacht gevestigd op de waterbodemukwaliteit van de Blankaartvijver, met name voor de parameterfosfor. Slibruiming van de Paulusvaart werd na advies van het GTO opgenomen in het landinrichtingsplan "Nieuwe Watergang". Binnen het integraal project Laan wordt onderzocht of het noodzakelijk is om de waterbodem van de Laan te saneren of niet omwille van de schade die door de sanering zou aangebracht worden aan de ecologische waarde van de Laan zelf en haar valleigebied.

- SPECIE HERGEBRUIKEN

Bagger- en ruimingsspecie die voldoet aan de normen voor hergebruik vindt soms toch niet de weg naar een nuttige toepassing. De CIW ging in 2017 na welke de oorzaken hiervan kunnen zijn, definieerde een aantal pistes om de afzet van herbruikbare BRS te vergroten en maakte een plan van aanpak met een niet-limitatieve lijst van lopende en gewenste acties/projecten die (kunnen) bijdragen aan 1 of meerdere pistes om de afzet van herbruikbaar BRS te vergroten.

Jaarlijks zal een stand van zaken van deze acties/projecten opgemaakt worden, zullen hier lessen uit getrokken worden, zal gezocht worden naar synergiën en zal deze lijst van acties/projecten waar nodig bijgestuurd en aangevuld worden.

b) Bekkenspecifieke acties

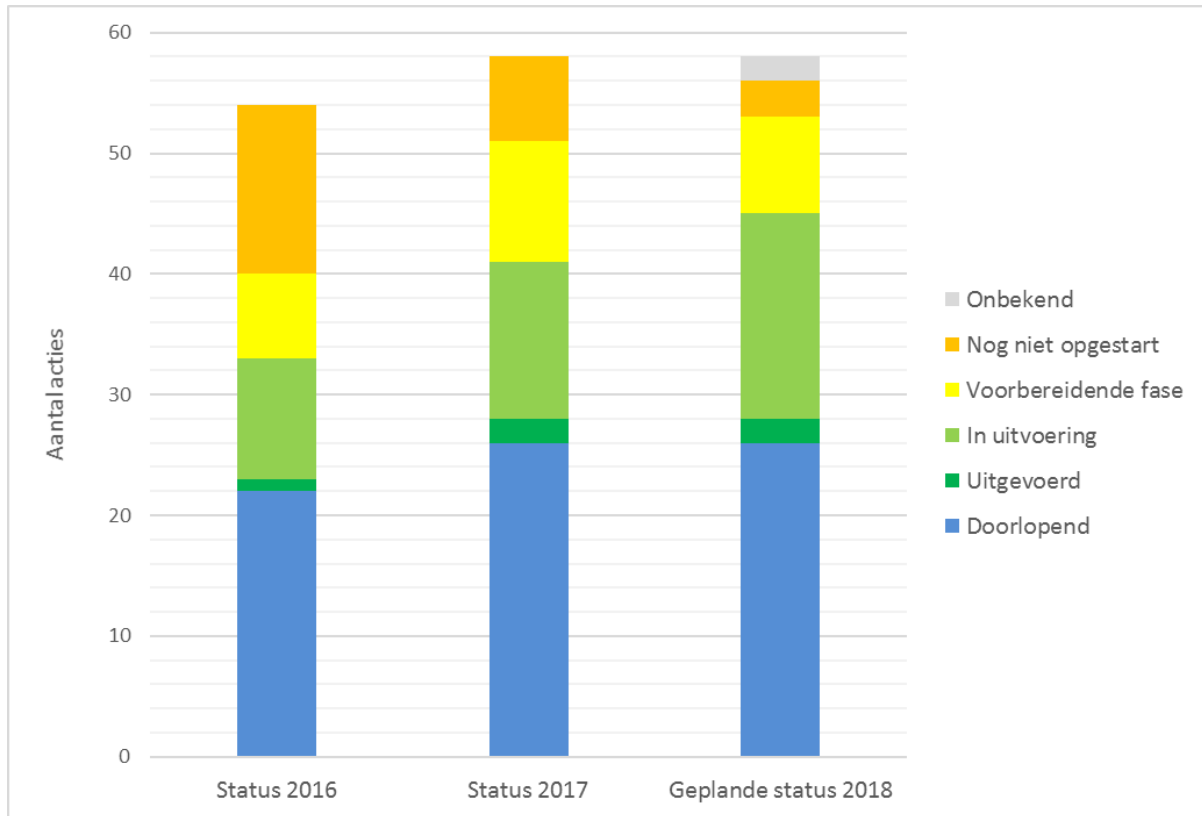
Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 8B is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

2.2.12 MGr 9: Andere maatregelen

2.2.12.1 Uitvoeringsgraad

Figuur 21: Uitvoeringsgraad acties MGr 9 Andere maatregelen

Maatregelengroep 9 omvat 58 acties, waarvan er 9 generiek zijn. 2 acties zijn uitgevoerd, 26 acties zijn doorlopend, 13 acties zijn in uitvoering, 10 acties zijn in voorbereiding en 7 acties zijn nog niet opgestart. Voor geen enkele actie werd vertraging gerapporteerd.

2.2.12.2 In de kijker

In 2017 werd gewerkt aan de opdracht van het overlegplatform “Lange termijn financiering van het waterbeleid”. De focus lag hierbij op het bundelen van alle gekende cijfermatige gegevens als basis van en ter onderbouwing voor de te formuleren aanbevelingen.

In het najaar werd gestart met de bespreking in werkgroepen rond 3 specifieke thema’s: waterketen, watersysteem en het aanpalend beleid. De opvolging gebeurt via het overlegplatform.

De output van Werkgroep 1 – waterketen is gericht op het afbakenen van een kosteneffectieve set aan prioriteiten voor verdere uitbreiding en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur om het aandeel van de huishoudens in het reductiedoel binnen de waterlichamen te realiseren. De output van Werkgroep 2 – watersysteem is gericht op de DPSIR-analyse van het waterbeleid en het versterken van de gebiedsgerichte integrale werking. De bespreking binnen Werkgroep 3 – aanpalend beleid is gericht op het benutten en bijsturen van de beleidsinstrumenten van het aanpalend beleid ter ondersteuning van de doelstellingen van het waterbeleid.

op te maken, en dan specifiek om bepaalde effectmilderende maatregelen die essentieel zijn voor aanzienlijke, in het plan-MER voorspelde milieueffecten te voorkomen, bv. voor het verbeteren van de waterkwaliteit.

De stand van zaken is terug te vinden op <https://rsv.ruimtevlaanderen.be/RSV/Ruimtelijk-Structuurplan-Vlaanderen/Planningsprocessen/Landbouw-natuur-en-bos>.

b) Bekkenspecifieke acties

De beschrijving van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 9 is terug te vinden in de bekkenspecifieke delen van het WUP. Het totaalbeeld van de voortgang en planning/voortuitblik voor de bekkenspecifieke acties van MGr 9 is terug te vinden in de overzichtstabel. De bekkenspecifieke delen gaan dieper in op de stand van zaken van de bekkenspecifieke acties.

2.2.13 Aanpassingen aan het maatregelenprogramma via het WUP 2017

Via het WUP 2017 werden 14 “nieuwe” acties opgenomen en 41 acties stopgezet. Uit tabel 2 blijkt dat dit voornamelijk in maatregelengroep 6 gebeurde.

Andere wijzingen aan het maatregelenprogramma staan beschreven in de bekkenspecifieke delen.

Maatregelengroep	via WUP 2017 opgenomen	Geschrap / stopgezet / niet meer relevant
2		
3		
4A		
4B		
5A		
5B	2	2
6	11	29
7A		
7B		1
8A		6
8B	1	3
9		
Eindtotaal	14	41

2.3 Speerpuntgebieden en aandachtsgebieden

Tabel 2: svz uitvoering acties gelegen in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden

	SP (#)	toelichting	AG (#)	toelichting
Nog niet opgestart			2	
Vorbereidende fase	9		24	
Uitvoeringsfase	8		30	
Uitgevoerd				
Tijdelijk stilgelegd				
Geschrap / stopgezet				

Tabel 3: evolutie uitvoering acties gelegen in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden

waterlichaam	status 2016	status 2017	status 2018	status 2019	status 2020	status 2021
speerpuntgebieden						
KALKENSE VAART (VL05_31 BES)						
IJSSE (VL11_83 – DZ)						
LAAN (VL11_84 – DZ)						
DEMER I (VL05_98 – DEM)						
MOMBEEK (VL05_113-DEM)						
MUNSTERBEEK (VL05_114 – DEM)						
ZWARTEBEEK(VL11_117 – DEM)						
AA II (VL05_121 – NETE)						
GROTE NETE I (VL11_123 – NETE)						
ABEEK (VL11_133 – MAAS)						
BOSBEEK (VL05_135 – MAAS)						
MERKSKE (VL05_146 – MAAS)						
WARMBEEK (VL05_147 – MAAS)						
KLEINE NETE I (VL11_126 – NETE)						
KLEINE NETE II (VL11_127 – NETE)						
MOLENBEEK - BOLLAAK (VL05_129 - NETE)						
WAMP (VL05_130 - NETE)						
aandachtsgebieden						
AA I (VL11_120 – Nete)						
GETIJDENETES (VL08_132 – Nete)						
GROTE LAAK (VL05_122 – Nete)						
GROTE NETE II (VL05_124 – Nete)						
BLANKAART WATERLOPEN (VL11_1 - IJzer)						
GROTE KEMMELBEEK (VL05_2 - IJzer)						

waterlichaam	status 2016	status 2017	status 2018	status 2019	status 2020	status 2021
POPERINGEVAART (VL05_12 – Ijzer)						
RIVIERBEEK + HERTSBERGEBEEK (VL05_20 – BPOL)						
OUDE KALE (VL05_25 – GK)						
POEKEBEEK (VL05_26 – GK))						
ZWARTESLUIBEEK (VL08_27 – GK)						
BRAKELEIKEN + LIEVE (VL05_154 – GK)						
ZUIDLEDE (VL05_182 – GK)						
BENEDENVLIET (VL05_28 - BES)						
GROOT SCHIJN (VL05_29 - BES)						
GROTE MOLENBEEK - DE VLIET (VL05_30 – BES)						
ZEESCHELDE I (VL11_40 – BES)						
ZEESCHELDE II (VL08_41 – BES)						
ZEESCHELDE III + RUPEL (VL11_42 – BES)						
ZEESCHELDE IV (VL08_43 – BES)						
GETIJDURME (VL08_39 – BES)						
HEULEBEEK (VL05_47 – Leie)						
MOLENBEEK - MAARKEBEEK (VL05_60 - BOS)						
ZWALM (VL11_63 – BOS)						
BELLEBEEK (VL05_66 – DEN)						
MOLENBEEK - PACHTBOSBEEK (VL05_73 – DEN)						
MARKE (VL08_72 – DEN)						
DIJLE I (VL05_77 – DZ)						
DIJLE II (VL09_78 – DZ)						
DIJLE V (VL05_81 – DZ)						
DIJLE VI (VL08_82 – DZ)						
GETIJDEDIJLE & GETIJDEZENNE (VL08_95 – DZ)						
LEIBEEK - LAAKBEEK (VL05_85 - DZ)						
NETHEN (VL05_86 - DZ)						
VOER (Leuven) (VL05_87 - DZ)						
WOLUWE (VL11_91 - DZ)						
ZUUNBEEK (VL05_94 - DZ)						
WEESBEEK (VL05_90 - DZ)						
BEGIJNENBEEK (VL11_96 – DEM)						
DE HULPE - ZWART WATER (VL05_97 – DEM)						
DEMER II (VL05_99 – DEM)						

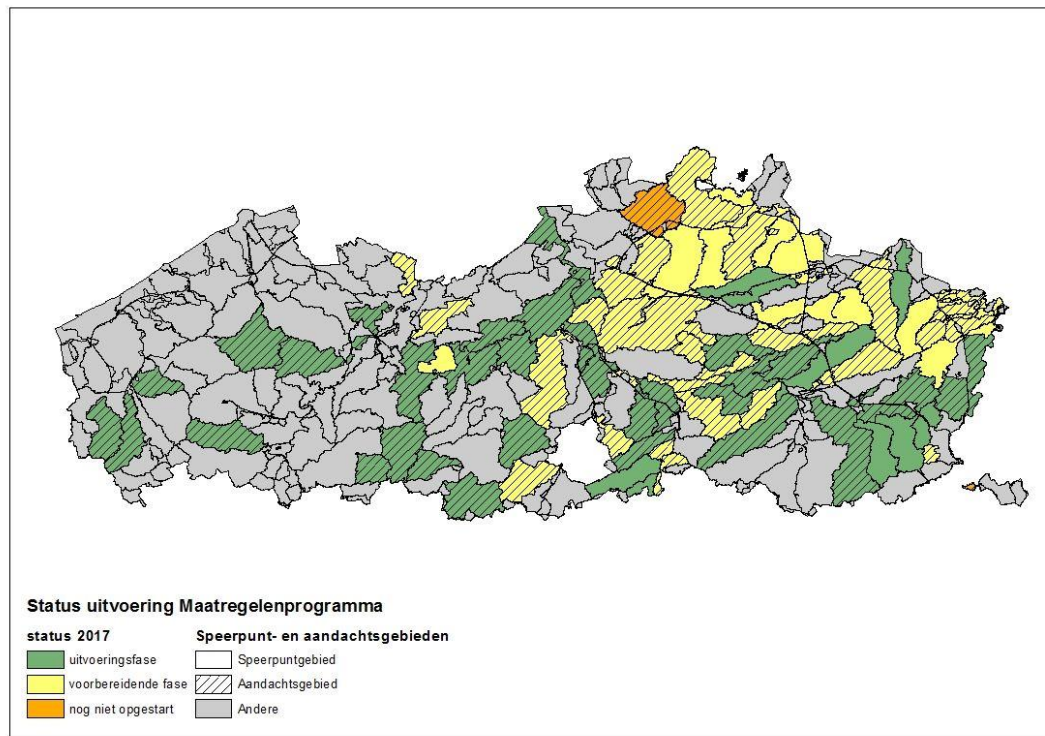

waterlichaam	status 2016	status 2017	status 2018	status 2019	status 2020	status 2021
DEMÉR VI (VL05_103 – DEM)						
DEMÉR VII (VL05_104 – DEM)						
HERK + KLEINE HERK (VL05_108 – DEM)						
MANGELBEEK (VL05_110 – DEM)						
VELPE (VL05_115 – DEM)						
WINGE (VL05_116 – DEM)						
GROTE NETE III (VL05_125 – Nete)						
BERWIJN (VL05_134 – Maas)						
DOMMEL (VL05_136 – Maas)						
ITTERBEEK I (VL05_137 – Maas)						
ITTERBEEK II (VL05_138 – Maas)						
MARK (Maas) (VL11_145 – Maas)						
WEERIJSEBEEK (VL05_148 – Maas)						
MAAS I+II+III (VL11_203 – Maas)						
LOSSING (VL05_141 – Maas)						

legende

Nog niet opgestart	Vorbereidende fase	Uitvoeringsfase	Uitgevoerd	Tijdelijk stilgelegd	Geschrapt / stopgezet	Doorlopend
--------------------	--------------------	-----------------	------------	----------------------	-----------------------	------------

Figuur 22: Stand van zaken uitvoering acties gelegen in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden in jaar 2017

2.4 Afwijkingen i.k.v. nieuwe veranderingen (art. 56 decreet IWB)

- Dioxines en dioxineachtige verbindingen (I/D)

2.5.1.1 Bestrijdingsmiddelen en biociden

8 van de 12 nieuwe prioritaire stoffen zijn voornamelijk stoffen die gebruikt worden als gewasbeschermingsmiddel en/of als biocide.

Voor 4 van die 8 bestrijdingsmiddelen en biociden is het gebruik beperkt of is de stof zelfs niet meer toegelaten of erkend voor gebruik binnen Europa. Voor de andere 4 zijn nog erkenningen of toelatingen geldig in België (en dus ook Vlaanderen).

2.5.1.2 Polluenten van industriële (en/of diffuse) oorsprong

De overige 4 stoffen zijn veelal van industriële oorsprong, met als speciale component de dioxines die producten van onvolledige verbranding zijn en dus hoofdzakelijk afkomstig uit het compartiment lucht.

Zowel heptachloor, heptachloorepoxide, HBCDD en PFOS zijn stoffen die binnen Europa streng gereguleerd zijn in het kader van de POP-Verordening of in het kader van REACH (restricties of autorisaties). Zo mag PFOS enkel nog gebruikt worden in de sector foto-industrie en als hydraulische vloeistof voor vliegtuigen, zolang er geen geschikte alternatieven zijn.

2.5.2 Aanvullend monitoringprogramma

De nieuwe prioritaire stoffen maken onderdeel uit van het monitoringprogramma oppervlaktewater van de Kaderrichtlijn water.

Specifiek worden deze stoffen opgenomen in het toestand- en trendmeetnet oppervlaktewater en dat sinds 2016 in een cyclus van 3 jaren (2016-2017-2018) waarin alle punten aan bod komen. De resultaten van deze toestand- en trendmonitoring geven op hun beurt vorm aan het operationeel meetnet, indien relevant.

- Alle 12 de stoffen worden gemeten in de matrix oppervlaktewater, uitgezonderd voor de stoffen dicofol, HBCDD en de dioxines, die enkel in biota (vis en/of crustacea) worden gemeten.
- PFOS en heptachloor en cis-heptachloorepoxide worden zowel in oppervlaktewater als in biota opgevolgd.

Uit de voorlopige resultaten blijkt dat er overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm (oppervlaktewater en/of biota) opgetekend worden voor de stoffen cybutryne, dichloorvos, PFOS, dioxines en heptachloor- en epoxide. Voor deze laatste hangt dit samen met de biotanorm die lager ligt dan de bepalingsgrens (LOQ – Limit of Quantification, waardoor geen uitspraak mogelijk is). De milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater wordt voorlopig echter maar op 1 van de 57 beoordeelde waterlichamen overschreden.

In het kader van de inventarisplicht voor prioritaire stoffen worden 11 van de 12 nieuwe prioritaire stoffen gemeten bij geselecteerde industriële sectoren en op RWZI's. Dit programma loopt sinds 2015 en voorlopig zien we dat 3 stoffen aangetroffen worden:

- PFOS wordt in 20% van de geselecteerde bedrijven aangetroffen, met de hoogste waarden in de sectoren afvalverwerking en chemie
- HBCDD wordt aangetroffen in 6% van de stalen van de textielsector.
- Terbutryne wordt aangetroffen in 5% van alle geselecteerde bedrijven en in 6% van de RWZI-effluenten.

2.5.3 Voorlopige maatregelen

2.5.3.1 Bestrijdingsmiddelen en biociden

Voor de pesticiden uit deze lijst die in België nog toegelaten en gebruikt worden (aclonifen, bifenox, cypermetrine en quinoxyfen), worden in het kader van het federale productbeleid (federale middelspecifieke vergunning) bufferzones opgelegd. Deze bufferzones variëren van 10 tot 20m, al dan niet in combinatie met driftreductiemaatregelen tot 75%.

Voor de herbiciden aclonifen en bifenox is mechanische onkruidbestrijding een milieuvriendelijk alternatief en kan er investeringssteun voor de aanleg van vul- of spoelplaatsen voorzien worden als preventieve maatregel tegen mogelijke puntverliezen.

Voor deze stoffen zijn een aantal (generieke) maatregelen uit het huidige maatregelenprogramma 2016-2021 mogelijk van toepassing:

- 7B-E-0002: Implementeren IPM – geïntegreerde gewasbescherming
- 7B-E-0003: Wetgevende initiatieven ontplooiën om drift en puntvervuiling van gewasbeschermingsmiddelen in te perken
- 7B-E-0004: Sensibiliseren van het correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door de professionele gebruiker
- 7B-E-0016: Toepassen van verwarringstechniek in de fruitteelt en mechanische onkruidbestrijding om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen;
- 7B-E-0017: VLIF-investeringssteun voor de aanleg van een vul- of spoelplaats, zuiveringssysteem

2.5.3.2 Polluenten van industriële (en/of diffuse) oorsprong

Voor de stoffen uit deze lijst die mogelijk van industriële oorsprong afkomstig zijn én geloosd kunnen worden via het bedrijfsafvalwater, zijn een aantal (generieke) maatregelen uit het huidige maatregelenprogramma 2016-2021 mogelijk van toepassing:

- 7B-A-0001: Via het instrument vergunningen (afvalwater) het voorkomingsprincipe en sanering aan de bron toepassen;
- 7B-A-0002: Verder herzien van sectorale voorwaarden op basis van systematische opvolging BBT/BREF;

- 7B-A-0003: Aanpak van lozing van bemalings- en afvalwater afkomstig van industriële bodemsaneringen (via de conformiteitsattesten);
- 7B-C-0002: Uitvoeren van een programma ter reductie van gevaarlijke stoffen via het instrument vergunningen (afvalwater);
- 7B-C-0004: Bijzondere aandacht voor het beperken van de emissies van bepaalde probleemstoffen (PFOS);

Maatregelen 7B-A-0001 en 7B-C-0002 zijn specifiek van toepassing voor lozingen en daarbij geldt enerzijds het voorkomingsprincipe en de sanering aan de bron en anderzijds dat de eventuele lozing via bedrijfsafvalwater expliciet moet vergund worden in het geval van een lozing in concentraties hoger dan het indelingscriterium. Dit criterium komt overeen met de MKN-JG. Bij deze vergunningverlening wordt rekening gehouden met BBT, BREF, de impact op oppervlaktewater en, desgevallend, de status van PGS.

Specifiek voor PFOS (**maatregel 7B-C-0004**) werd in 2016 ook een grondige analyse van de meetgegevens afvalwater gedaan en werden de niet vergunde lozingen geïdentificeerd. Op basis daarvan worden bedrijven aangespoord om een lozingsnorm aan te vragen of om de lozing stop te zetten. In 2017 werd aandacht gevraagd voor PFOS in de BREF Afvalverwerking. Dit heeft concreet geleid tot een monitoringverplichting voor PFOS in afvalwater. Bij de volgende herziening van de BREF zal op basis van de gegenereerde meetgegevens een BBT-gerelateerde emissiegrenswaarde worden vastgelegd. Verder zal bij de vergunningsverlening worden nagegaan of het PFOS gebruik toegelaten is (ten gevolge van de nieuwe van restricties van CrVI onder REACH).

De problematiek van HBCDD kadert ook in de uitvoering van **maatregel 7B-A-0002** inzake de herziening van sectorale voorwaarden. HBCDD mag sinds 2015 niet meer gebruikt worden in de textielindustrie. De praktijk toont echter aan dat textielbedrijven die in het verleden gebruik gemaakt hebben van HBCDD nog steeds te kampen kunnen hebben met deze broomhoudende component in hun afvalwater ten gevolge van na-ijleffecten. Het blijkt dat het interne rioleringsstelsel, de buffertanks en pompputten nooit 100% zuiver gemaakt kunnen worden en stoffen die zijn neergeslagen in slib en afzettingen komen geleidelijk weer vrij in de afvalwaterstroom. Ook bepaalde technische ingrepen kunnen plots opnieuw voor grotere concentraties aan HBCDD in het afvalwater zorgen. Door deze historische vervuiling zullen dergelijke bedrijven mogelijk nog problemen ondervinden die niet direct gelinkt zijn met de procesvoering. Rekening houdend met deze problematiek werd voor die bedrijven in de wetgeving (VLAREM II) een BBT gerelateerde emissiegrenswaarde van 2 µg/l vastgelegd, te halen na een overgangperiode en gekoppeld aan een reinigings- en opvolgingsprogramma.

De eventuele lozingen van heptachloor en heptachloorepoxide situeren zich bij de bodemsaneringen (historische verontreiniging) en daarop is maatregel **7B-A-0003** van toepassing.

Stof	Gekende drukken	Meetinspanningen (lopend en gepland)	Bestaande maatregelen
Aclonifen	Gewasbeschermingsmiddel (herbicide), Europees toegelaten tot 31/7/2022. Toegelaten in België in 4 middelen in meerdere teelten (aardappelen, wortelen, erwten en bonen, ...) tot 31/10/2019 of tot 31/7/2020, enkel voor professioneel gebruik.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	Middelspecifieke bufferzone bij toepassing aan waterloop bedraagt 10 m met driftreductie 75% en 20 m voor klassieke toepassing.
Bifenox	Gewasbeschermingsmiddel (herbicide), Europees toegelaten tot 31/12/2018. Toegelaten in België in 1 middel tot 1/3/2019 in graanteelten, enkel voor professioneel gebruik. De verkoop is verboden vanaf 1/3/2018.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	Middelspecifieke bufferzone bij toepassing aan waterloop bedraagt 10 m voor klassieke toepassing.
Dicofol	Sinds 30/03/2009 (beslissing van 30/09/2008) niet meer toegelaten in de EU.	Oppervlaktewater (biota): toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	
Cypermethrine	Gewasbeschermingsmiddel (insecticide), Europees toegelaten tot 31/10/2018. Toegelaten in België in 20 middelen tot 31/10/2018, zowel professioneel als amateurgebruik.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	Middelspecifieke bufferzone bij toepassing aan waterloop varieert naargelang middel van 1 m tot 20 m voor klassieke toepassing.
Quinoxyfen	Gewasbeschermingsmiddel (fungicide), Europees toegelaten tot 30/04/2019. Toegelaten in België in 1 middel tot 30/04/2019, enkel voor professioneel gebruik.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	Middelspecifieke bufferzone bij toepassing aan waterloop varieert naargelang de teelt van 5 m tot 10 m voor klassieke toepassing.

Dichloorvos	Sinds 06/12/2007 niet meer toegelaten als werkzame stof in gewasbeschermingsmiddelen en sinds 2012 in biociden.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	
Heptachloor en -epoxide	Gebruik en productie van deze stoffen is sinds 2004 verboden in de EU (POP Verordening). Door het persistente karakter van de stoffen kunnen deze evenwel nog lang meetbaar zijn in het leefmilieu.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar) en in biota (frequentie 1 x om de vier jaar)	Opvolging bij bodemsanereringen
Terbutryn	Gewasbeschermingsmiddel, Europees verboden sinds 25/07/2003 (met uitz. van UK sinds 30/06/2007).	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	
Cybutryne	Biocide (aangroeiweerder voor scheepsrompen), sinds 2016 verboden door de EU.	Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar)	
Hexabroomcyclododecaan (HBCDD)	Vlamvertrager. Zeer zorgwekkende stof ikv REACH, autorisatieplicht.	Oppervlaktewater (biota): toestand- en trend (frequentie 1 x om de vier jaar)	HBCDD mag sinds 2015 niet meer gebruikt worden in de textielindustrie. De praktijk toont echter aan dat textielbedrijven die in het verleden gebruik gemaakt hebben van HBCDD nog steeds te kampen kunnen hebben met deze broomhoudende component in hun afvalwater ten gevolge van na-ijleffecten. Rekening houdend met deze problematiek werd voor die bedrijven in de wetgeving (VLAREM II) een BBT gerelateerde emissiegrenswaarde van 2 µg/l vastgelegd, te halen na een overgangperiode en gekoppeld aan een reinigings- en opvolgingsprogramma.

<p>Perfluorooctaansulfonzuur en aanverwante verbindingen (PFOS)</p>	<p>PFOS mag binnen de EU enkel nog gebruikt worden in de foto-industrie en als hydraulische vloeistof voor vliegtuigen, zolang er geen geschikte alternatieven zijn (restricties ikv REACH).</p>	<p>Oppervlaktewater: toestand- en trend (frequentie 1 x om de drie jaar) en in biota (frequentie 1 x om de vier jaar)</p>	<p>In het kader van de beperking van PFOS is er in 2016 een grondige analyse van de meetgegevens gebeurd en de niet vergunde lozingen zijn geïdentificeerd.</p> <p>Op basis daarvan worden bedrijven aangespoord om een lozingsnorm aan te vragen of om de lozing stop te zetten. In 2017 werd aandacht gevraagd voor PFOS in de BREF Afvalverwerking. Dit heeft concreet geleid tot een monitoringverplichting voor PFOS in afvalwater.</p> <p>Bij de volgende herziening van de BREF zal op basis van de gegenereerde meetgegevens een BBT gerelateerde emissiegrenswaarde worden vastgelegd. Verder zal bij de vergunningsverlening worden nagegaan of het PFOS gebruik toegelaten is onder REACH (ten gevolge van de nieuwe van restricties van CrVI onder REACH).</p>
<p>Dioxines en dioxine-achtige verbindingen</p>	<p>Producten van onvolledige verbranding (atmosferische depositie)</p>	<p>Oppervlaktewater (biota): toestand- en trend (frequentie 1 x om de vier jaar)</p>	

Figuur 22: Stand van zaken uitvoering acties gelegen in speerpuntgebieden en aandachtsgebieden in jaar 2017

59

